

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет «Запорізька політехніка»
Гуманітарний факультет
Кафедра туристичного, готельного та ресторанного бізнесу

Пояснювальна записка

до кваліфікаційної (дипломної) роботи
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

на тему

СУЧАСНИЙ СТАН РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ В МЕКСИЦІ

Виконала: здобувачка вищої освіти
4 курсу, групи ГФз-213сп
Спеціальність: 242 Туризм
Освітня програма: Туризмознавство

Валерія ПОПОВА

Керівник: к.геогр.н., доцент Дар'я ГУРОВА

Рецензент: к.н.держ-упр, доцент

Світлана ЗАХАРОВА

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет «Запорізька політехніка»

Інститут, факультет Гуманітарний

Кафедра Туристичного, готельного та ресторанного бізнесу

Ступінь вищої освіти Перший (бакалаврський) рівень

Освітньо-кваліфікаційний рівень бакалавр

Спеціальність 242 Туризм

Освітня програма (спеціалізація) Туризмознавство

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри ТГРБ

Валентина ЗАЙЦЕВА

«12» лютого 2026 року

З А В Д А Н Н Я

НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ (ДИПЛОМНУ) РОБОТУ ЗДОБУВАЧА ВИЩОЇ ОСВІТИ

ПОПОВОЇ Валерії Василівни

1. Тема роботи (проекту) СУЧАСНИЙ СТАН РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ В МЕКСИЦІ, керівник роботи (проекту) ГУРОВА Дар'я Дмитрівна, к.геогр.н., доцент, затвердженні наказом вищого навчального закладу від 11 лютого 2026 року № 48
2. Строк подання студентом роботи (проекту) 01.06.2026 р.
3. Вихідні дані до роботи (проекту) в роботі використанні навчальні посібники, підручники, статті наукових видань, матеріали міжнародних та всеукраїнських науково-практичних конференцій, монографії, Інтернет-джерела, законодавчі та нормативно-правові акти, статистичні звіти.
4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити)
1) Теоретико-методичні засади дослідження розвитку міжнародного туризму. 2) Аналіз сучасного стану розвитку туризму в Мексиці. 3) Проблеми та перспективи розвитку туризму в Мексиці.
5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень)
Графічний матеріал кваліфікаційної (дипломної) роботи складає: 12 таблиць, 6 рисунків

6. Консультанти розділів кваліфікаційної (дипломної) роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
1	ГУРОВА Д.Д., доцент кафедри ТГРБ	12.02.2026	02.04.2026
2	ГУРОВА Д.Д., доцент кафедри ТГРБ	12.02.2026	16.04.2026
3	ГУРОВА Д.Д., доцент кафедри ТГРБ	12.02.2026	30.04.2026
Нормо контроль	КОРНІЄНКО О.М., доцент кафедри ТГРБ	12.02.2026	12.05.2026

7. Дата видачі завдання 12 лютого 2026 року

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1	Узгодження теми, складання змісту	12.02.2026	виконано
2	Вивчення літературних джерел	15.02-10.03.2026	виконано
3	Збір матеріалу на кваліфікаційну роботу	11.03-17.03.2026	виконано
4	Групування та аналіз зібраного матеріалу	18.03-31.03.2026	виконано
5	Виконання першого розділу	02.04.2026	виконано
6	Виконання другого розділу	16.04.2026	виконано
7	Виконання третього розділу	30.04.2026	виконано
8	Формування висновків та рекомендацій	02.05.2026	виконано
9	Оформлення кваліфікаційної роботи	09.05.2026	виконано
10	Перевірка роботи на плагіат	12.05.2026	виконано
11	Перевірка роботи керівником	15.05.2026	виконано
12	Одержання відгуку та рецензії	16.05.2026	виконано
13	Попередній захист кваліфікаційної роботи	19.05.-26.05.2026	виконано
14	Подання роботи на кафедру	01.06.2026	виконано
15	Захист кваліфікаційної роботи	05.06.-30.06.2026	виконано

Здобувач(ка) вищої освіти _____ Валерія ПОПОВА _____
(підпис)Керівник роботи (проекту) _____ Дар'я ГУРОВА _____
(підпис)

РЕФЕРАТ

Метою кваліфікаційної (дипломної) роботи є аналіз сучасного стану розвитку туризму Мексики.

Об'єкт дослідження: туризм Мексики.

Предмет дослідження: тенденції, закономірності, проблеми та перспективні напрями розвитку туристичної галузі Мексики на сучасному етапі.

Методи дослідження: порівняння, узагальнення, аналіз літературних джерел й Інтернет-ресурсів, методи пошуку і збору даних, прийоми економічного аналізу (табличний, порівняння, групування, графічний), аналітико-дослідницький метод, прогнозний метод, системний й підхід.

Інформаційна база дослідження: звіти ЮНВТО, статистичні дані Міністерства туризму Мексики, законодавчі акти країни, наукові праці вітчизняних та зарубіжних фахівців у галузі економіки туризму, а також аналітичні матеріали світових економічних форумів, Інтернет-ресурси.

Практичне значення результатів: вивчення мексиканського досвіду регенеративного туризму та залучення туристів до відновлення екосистем, що може стати основою для впровадження подібних ініціатив на заповідних територіях України.

Апробація результатів кваліфікаційної (дипломної) роботи. Основні результати доповідалися, обговорювалися та отримали схвальну оцінку на науково-практичній щорічній конференції здобувачів вищої освіти «Тиждень науки – 2026» в Національному університеті «Запорізька політехніка», 13 – 17 квітня 2026 р., м. Запоріжжя., а також на Міжнародній науково-практичній конференції 27 травня 2026 р., м. Умань. Опубліковані тези доповіді.

Структура. Кваліфікаційна (дипломна) робота бакалавра складається зі вступу, трьох розділів, висновків, переліку посилань.

Обсяг. Загальний обсяг – 76 сторінок, основна частина – 70 сторінок.

Графічний матеріал. Робота містить 17 таблиць та 3 рисунки.

АНОТАЦІЇ

ПОПОВА Валерія. **Сучасний стан розвитку туризму в Мексиці.** – Кваліфікаційна (дипломна) робота.

У кваліфікаційній роботі розкрито сутність та економічну роль туризму в системі світового господарства та обґрунтовано методологічні підходи до аналізу стану туристичної індустрії; досліджено природно-географічні та історико-культурні передумови розвитку туризму в Мексиці, а також проаналізовано динаміку міжнародних туристичних потоків та ключові показники галузі; визначено основні проблеми, виклики та особливості державної політики в туристичній сфері Мексики, водночас окреслено найбільш перспективні напрями розвитку туристичної індустрії країни.

Ключові слова: туризм, Мексика, стан розвитку, передумови, туристичні прибуття, державна політика, напрями.

POPOVA Valeriia. **The current state of tourism development in Mexico.** – Qualifying work.

The qualification work reveals the essence and economic role of tourism in the world economy and substantiates methodological approaches to analyzing the state of the tourism industry; investigates the natural, geographical, historical and cultural prerequisites for the development of tourism in Mexico, and also analyzes the dynamics of international tourist flows and key indicators of the industry; identifies the main problems, challenges and features of state policy in the tourism sector of Mexico, while outlining the most promising directions for the development of the country's tourism industry.

Keywords: tourism, Mexico, state of development, prerequisites, tourist arrivals, state policy, directions.

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ, СИМВОЛІВ, ОДИНИЦЬ, СКОРОЧЕНЬ І ТЕРМІНІВ

ВВП – валовий внутрішній продукт

га – гектар

див. – дивись

дол. – долар

ЄС – Європейський Союз

ЗМІ – засоби масової інформації

ін. – інше

м. – місто

млн. – мільйон

млрд. – мільярд

н.е. – наша ера

ПЗФ – природно-заповідний фонд

р., рр. – рік, роки

рис. – рисунок

ст. – століття

США – Сполучені Штати Америки

табл. – таблиця

тис. – тисяча

ЮНВТО – Всесвітня туристична організація

ЮНЕСКО – Організація Об'єднаних Націй з питань освіти, науки і культури

AR – artificial reality

COVID-19 – коронавірус

INEGI – Національний інститут статистики та географії

% – відсоток

°C – градус за Цельсієм

ЗМІСТ

ВСТУП	8
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ РОЗВИТКУ МІЖНАРОДНОГО ТУРИЗМУ	11
1.1. Сутність і економічна роль туризму в системі світового господарства	11
1.2. Методологія аналізу сучасного стану розвитку туристичної індустрії	20
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ СУЧАСНОГО СТАНУ РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ В МЕКСИЦІ	26
2.1. Природно-географічні та історико-культурні передумови розвитку туризму Мексики	26
2.2. Аналіз динаміки міжнародних туристичних потоків та інші показники розвитку туризму	39
РОЗДІЛ 3. ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ В МЕКСИЦІ	50
3.1. Основні проблеми та виклики розвитку туристичної галузі. Державна політика та стратегія розвитку туризму	50
3.2. Перспективні напрями розвитку туристичної індустрії	60
ВИСНОВКИ	68
ПЕРЕЛІК ПОСИЛАНЬ	71

ВСТУП

Актуальність теми. У сучасній архітектурі світового господарства міжнародний туризм перетворився на стратегічний сектор, що забезпечує сталий економічний розвиток, значні валютні надходження та соціальну стабільність багатьох держав. У цьому контексті досвід Мексики є надзвичайно показовим, оскільки країна демонструє унікальну здатність трансформувати природний та історико-культурний капітал у конкурентоспроможний національний бренд. Вона стабільно входить до топ-10 найбільш відвідуваних країн світу, що робить дослідження її туристичної моделі актуальним як з теоретичної, так і з практичної точок зору.

Актуальність дослідження посилюється необхідністю пошуку нових шляхів розвитку галузі в умовах глобальної нестабільності, кліматичних змін та трансформації споживчих переваг. Сьогодні Мексика переходить від традиційної моделі масового пляжного відпочинку до впровадження високотехнологічних інфраструктурних проєктів, розвитку регенеративного та цифрового туризму. Аналіз цих процесів дозволяє виявити закономірності розвитку індустрії гостинності, які можуть бути корисними для модернізації туристичної сфери інших країн.

Вагомий внесок у дослідження теоретичних та практичних аспектів розвитку міжнародного туризму зробили такі вчені, як: О. Любіцева, Т. Ткаченко, М. Мальська, В. Цибух, Дж. Кріппендорф, С. Плог та інші.

Вивченням специфіки туристичної індустрії Латиноамериканського регіону та безпосередньо Мексики займалася низка зарубіжних та регіональних фахівців. Зокрема, значний внесок у дослідження цієї проблематики зробили Е. Коен, Д. Тімоті, Р. К. Медіна та інші.

Метою кваліфікаційної (дипломної) роботи є аналіз сучасного стану розвитку туризму Мексики.

Для досягнення поставленої мети в роботі необхідно вирішити такі завдання:

- розкрити сутність та економічну роль туризму в системі світового господарства та обґрунтувати методологічні підходи до аналізу стану туристичної індустрії;

- дослідити природно-географічні та історико-культурні передумови розвитку туризму в Мексиці, а також проаналізувати динаміку міжнародних туристичних потоків та ключові показники галузі;

- визначити основні проблеми, виклики та особливості державної політики в туристичній сфері Мексики, водночас окреслити найбільш перспективні напрями розвитку туристичної індустрії країни.

Об’єктом дослідження є туризм Мексики.

Предметом дослідження є тенденції, закономірності, проблеми та перспективні напрями розвитку туристичної галузі Мексики на сучасному етапі.

Методи дослідження: порівняння, узагальнення, аналіз літературних джерел й Інтернет-ресурсів, методи пошуку і збору даних, прийоми економічного аналізу (табличний, порівняння, групування, графічний), аналітико-дослідницький метод, прогнозний метод, системний й підхід.

Інформаційною базою дослідження слугували звіти Всесвітньої туристичної організації (ЮНВТО), статистичні дані Міністерства туризму Мексики, законодавчі акти країни, наукові праці вітчизняних та зарубіжних фахівців у галузі економіки туризму, а також аналітичні матеріали світових економічних форумів, Інтернет-ресурси, тощо.

Практичне значення результатів полягає у вивченні мексиканського досвіду регенеративного туризму та залучення туристів до відновлення екосистем, що може стати основою для впровадження подібних ініціатив на заповідних територіях України, і сприятиме не лише збереженню природи, а й підвищенню екологічної свідомості громадян. Матеріали кваліфікаційної (дипломної) роботи бакалавра доцільно використати при викладанні дисциплін «Міжнародний туризм», «Економіка туризму» здобувачам вищої освіти спеціальності «Туризм і рекреація» освітнього ступеня «бакалавр».

Апробація результатів кваліфікаційної (дипломної) роботи. Основні результати доповідалися, обговорювалися та отримали схвальну оцінку на Щорічній науково-практичній конференції викладачів, науковців, молодих учених, аспірантів, студентів НУ «Запорізька політехніка» «Тиждень науки – 2026», 13 – 17 квітня 2026 р., м. Запоріжжя, за результатами якої опубліковані тези доповіді на тему «Інвестування туризму в Мексиці» [61], а також на Міжнародній науково-практичній конференції «Теорія, практика та інновації розвитку туристичної і готельно-ресторанної індустрії», 27 травня 2026 р., м. Умань, за результатами якої опубліковані тези доповіді на тему «Сміливе туристичне майбутнє Мексики» [60].

Структура і обсяг роботи. Кваліфікаційна (дипломна) робота бакалавра складається зі вступу, трьох розділів, висновків, переліку посилань (61 найменування). Загальний обсяг – 76 сторінок, основний зміст – 70 сторінок. Робота містить 12 таблиць та 6 рисунків.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ РОЗВИТКУ МІЖНАРОДНОГО ТУРИЗМУ

1.1. Сутність та економічна роль туризму в системі світового господарства

Феномен туризму, який набув такої популярності у ХХ столітті, сьогодні визнаний Всесвітньою радою з туризму та подорожей (ЮНВТО) найбільш динамічною та наймасштабнішою галуззю сучасної світової економіки. Протягом останніх століть туризм у межах країн (виїзний туризм) та регіонів (в'їзний туризм) зазнав стрімкого розвитку. Крім того, він став одним із головних чинників, що впливають на політичне та соціальне життя країни. Завдяки туризму народи та країни знову відкривають для себе свої культурні цінності та національні традиції, щоб представити їх світові. Адже туризм може не тільки принести країні величезний економічний прибуток, а й зробити її відомою [1].

Туристична галузь – це великий самостійний комплекс економіки, що складається з групи галузей та підприємств, завданням яких є задоволення різноманітного та дедалі складнішого попиту на різні види дозвілля та розваг. Сьогодні туризм є показником розвитку цивілізації, способом пізнання навколишньої дійсності, засобом підвищення культурного рівня та оздоровлення людей [2].

Наведемо кілька характеристик туризму як галузі економіки:

- туризм служить інтересам суспільства в цілому та є джерелом доходу на мікро- та макроекономічному рівнях;
- у високорозвинених країнах більшість населення відпочиває за межами свого місця проживання, що сприяє формуванню потужної туристичної галузі;
- для економічно менш розвинених країн туризм є ефективним джерелом іноземної валюти, яка використовується для економічного

зростання та вирішення соціальних проблем;

- туризм є одним з головних чинників створення додаткових робочих місць, прискорює розвиток будівництва доріг та готелів, стимулює виробництво всіх видів транспортних засобів;

- туризм сприяє збереженню народних та старовинних ремесел і національної культури регіонів та країн;

- він створює нові джерела доходу, залучаючи відвідувачів та збільшуючи обсяг коштів, що витрачаються в регіоні [3].

Ринок туристичних послуг є частиною системи світового ринку. Міжнародний ринок туристичних послуг як економічна категорія являє собою систему взаємовідносин між країнами в сфері туристичної діяльності з метою одержання прибутку туристичними суб'єктами й країни в цілому. Він включає сукупність макрорегіональних туристичних ринків, які, у свою чергу, включають національні та місцеві ринки (див. рис.1.1).

Рис. 1.1 – Структура світового туристичного ринку за територіальною ознакою

Макрорегіональні ринки, в свою чергу, включають Європейський, Американський, Азіатсько-Тихоокеанський, Африканський та Близькосхідний ринки (див. рис. 1.2) [4].

Туристичні послуги – суспільно корисна діяльність, яка спрямована на задоволення матеріальних (наприклад, харчування й розміщення, трансфер) та нематеріальних (духовних, релігійних або культурно-дозвільних) туристичних потреб людини [5].

Рис. 1.2 – Структура макрорегіональних ринків

0

На туристичному ринку професійно розділені виробники туристичних послуг, їх споживачі (туристи) і виконавці купленої послуги. В. Ф. Кіфяк [1], розглядаючи туристичний ринок з погляду складу суб'єктів, виділяє п'ять основних типів ринків:

1. Ринок виробників туристичних послуг – сукупність фізичних осіб і підприємств, що закупають товари й послуги з метою використання їх у виробництві інших товарів і послуг.
2. Ринок проміжних продавців (турагенти, посередники) – сукупність осіб і організацій, які здобувають послуги з подальшим їхнім перепродажем з вигодою для себе.
3. Ринок споживачів – фізичні й юридичні особи, що купують послуги для особистого споживання.
4. Ринок суспільних установ, які купують послуги з метою забезпечення діяльності різних некомерційних організацій.
5. Міжнародний ринок – сукупність покупців, споживачів, виробників і

проміжних продавців.

Але ця типологія містить два підходи виділення ринку – по складу суб'єктів і просторовий. У просторовому відношенні необхідно було крім міжнародного виділити ще й внутрішній ринок.

Переваги туризму виходять за межі створення мільярдів доларів та сотень мільйонів робочих місць і бізнес-можливостей. Процвітаюча туристична галузь також сприяє розбудові інфраструктури, такої як дороги, парки, лікарні, школи та громадські зони [2].

Туристи, які відвідують той чи інший курорт, неодмінно витрачають певну суму грошей. Адже вони приїжджають туди, щоб відпочити та розважитися. Ці витрати здійснюються у різних формах, зокрема на харчування в ресторанах, покупки в місцевих магазинах та участь у екскурсіях чи заходах. Згідно з останніми статистичними даними, у 2024 році становив приблизно 10% світового ВВП та забезпечив 357 мільйонів робочих місць [6]. Туризм охоплює сферу подорожей та послуг (розміщення, транспорт, дозвілля) і виступає одним із головних рушіїв економіки, приносячи доходи від іноземних туристів, стимулюючи розвиток місцевого бізнесу, сприяючи розбудові інфраструктури та заохочуючи культурний обмін. Це допоможе не тільки власникам бізнесу, але й працівникам, які матимуть більше ресурсів для витрат у місцевій економіці. Це найкращий шанс для бізнес-секторів та країни підвищити свою фінансову стабільність, обслуговуючи туристів, що приносить величезні гроші.

Чим більше мандрівників відвідує країну, тим більший попит на житло для їхнього розміщення. А це означає, що розвиток туристичної галузі створює більше робочих місць для людей у різних сферах, таких як готельний бізнес, транспорт та розваги. Їм доводиться забезпечувати туристів житлом, розважати їх та доставляти з одного місця в інше. Це, безперечно, може знизити рівень безробіття в країні, оскільки підприємства можуть наймати багато місцевих жителів для обслуговування та задоволення потреб іноземців. Таким чином, туризм може принести користь не тільки бізнесу та економіці, а

й людям, які живуть у громаді. Простим прикладом цього може бути Airbnb. Мешканці можуть здавати свої будинки в оренду туристам, які шукають комфортні та автентичні місцеві враження

Туризм також може призвести до структурної еволюції громади. У міру того, як до регіону приїжджає все більше іноземців, зростає потреба в таких об'єктах, як дороги, громадський транспорт та житло. Цей попит може стимулювати будівництво нових готелів, ресторанів та інших підприємств, пов'язаних з туризмом. Крім того, місцева влада може інвестувати в покращення інфраструктури, щоб зробити громаду більш привабливою для туристів. Такі покращення можуть включати будівництво нових автомагістралей, парків та громадських об'єктів, що принесе користь не тільки туристам, а й мешканцям [7].

Якщо країна покращує якість життя завдяки туризму, місцеві жителі також можуть отримати можливість користуватися цими послугами та зручностями. Мешканці можуть також насолоджуватися високим рівнем життя, як і туристи. Наприклад, нові підприємства можуть створити більше робочих місць і сприяти диверсифікації економіки. Це може призвести до покращення якості державних послуг, розширення можливостей для отримання освіти та зміцнення почуття гордості за свою громаду. Крім того, туристи можуть привнести нові ідеї, погляди та культурні традиції, що збагатить місцеву громаду [8].

Оцінка економічного впливу туризму ґрунтується на витратах туристів. Тут важливо розглядати різні аспекти економіки, які відчують на собі вплив витрат туристів. Розрахунок економічного впливу цих витрат проводиться за допомогою мультиплікатора. Оскільки місцеві підприємства залежать від інших підприємств-постачальників, будь-які зміни витрат туристів у туристичній місцевості приведуть до змін на виробничому рівні економіки, доходів, зайнятості. Мультиплікатор туризму – це відношення змін одного з ключових економічних показників (виробництво, зайнятість, дохід) до змін витрат туристів. Це певний коефіцієнт, на який повинні множитись витрати

туристів.

Якщо схематично розглянемо туристичні витрати, то побачимо, що основні з них, в першу чергу, ідуть на туристичні підприємства, які безпосередньо обслуговують туристів. Частина цих коштів виходить з економічного обігу на оплату імпорту товарів і послуг, які споживаються на місці перебування і ці кошти в подальшому не відіграють ролі в економічній діяльності території. Решта грошей використовується на придбання місцевих товарів та послуг, покриття власних витрат на енергоносії, оплату праці, податків та інше. В кожному циклі витрат частина коштів накопичується, частина сплачується державі у вигляді податків і вони перестають обертатись в економіці тієї чи іншої території [9].

20 – 25% коштів витрачаються туристами в певній місцевості чи країні на додаткові послуги, сувеніри, транспорт та інше, з яких частина продовжує циркулювати в місцевій економіці – решта переходить до держави та осідає у місцевих жителів у вигляді накопичень.

При оцінці значення мультиплікатора важливо вибирати не тільки методику, але й визначати вид мультиплікатора, кожний з яких виконує свої специфічні функції:

- мультиплікатор виробництва вимірює обсяг додаткового виробництва за рахунок збільшення витрат туристів;
- мультиплікатор продажу вимірює додаткові обороти бізнесу в результаті збільшення витрат туристів;
- мультиплікатор доходів вимірює додаткові доходи у вигляді заробітної плати, орендної плати, відсотків від позичок і прибутку;
- мультиплікатор зайнятості характеризує кількість робочих місць, створених за рахунок додаткових витрат туристів [6].

Економіка туризму безпосередньо пов'язана з багатьма секторами економіки різних галузей господарювання і тому для розрахунку мультиплікатора потрібна чимала база даних.

Які ж головні причини спонукають туристів витрачати величезні кошти?

Для того, щоб дати відповідь на це питання і грамотно працювати на різноманітному туристському ринку, потрібно, перш за все, знати характерні риси гостей з провідних країн світу.

В 10 найбільш розвинутих країнах світу головним мотивом для здійснення подорожі залишається відпочинок. Найбільше значення відпочинку надають в тих країнах, які не мають теплого моря. Тут частка відпочинку серед інших поїздок складає 76 – 83%. По-іншому складаються справи в державах, що володіють чудовими пляжами та сприятливим кліматом. В цих країнах частка відпочинку за кордоном складає вже 62 – 73% [10].

Більша кількість поїздок з метою бізнесу властива тим державам, в яких виїзд в інші країни займає скромніше місце: в США – 33%, Іспанії – 25%, Італії – 18%. Не можна забувати, що в першокласних готелях великих міст головною фігурою залишається бізнесмен. В готелях курортних міст головна фігура – відпочиваючий (хоча серед них, звичайно, зустрічається чимало бізнесменів, проте мета їхнього перебування не бізнес, а відпочинок) [11].

Прихильність до тих чи інших типів організації відпочинку досить суттєво відрізняється по країнах. Можна навіть говорити про національні вподобання типів відпочинку. Значна частина жителів Великобританії обирає відпочинок на березі теплого моря – 46%. Услід за британцями, але значно їм поступаючись, йдуть громадяни Бельгії (35%) та Німеччини (32%). Відпочинок у містах явно приваблює японців – 51%, іспанців – 33%, французів – 25%. В подорожах країнами проводять свою відпустку жителі Італії – 41% та Франції – 32% (див. табл. 1.1).

Приблизно рівну прихильність до розміщення в готелях зберігають жителі майже всіх країн – в межах 52 – 62%. Однак є два винятки: 88% японців обирають готель. У голландців готель як засіб розміщення займає більш скромне місце – лише 38%. Проте вони є лідерами у виборі кемпінгу (20%).

З року в рік зростає кількість туристів, які мають друге житло в інших країнах. Це необов'язково власний будинок, розкішна вілла, а можливо тільки

скромна однокімнатна квартира в багатоквартирному будинку, так звана студія.

Таблиця 1.1 – Уподобання населення за типами організації відпочинку [12]

Тип організації відпочинку	Хто обирає	%
Відпочинок на березі теплового моря	Британці	46
	Бельгійці	35
	Німці	32
Відпочинок у містах	Японці	51
	Іспанці	33
	Французи	25
Подорожі країною	Італійці	41
	Французи	32

Так чи інакше, відпочинок у власному будинку за межами рідної країни проводять 33% громадян США, 23% – Нідерландів, 18% – Великобританії. Ті, хто бідніший, обирають відпочинок в гостях у знайомих і родичів. Таких міжнародних туристів набирається серед голландців до 15%, французів – до 22%. Розподіл туристів за вибором засобів розміщення значною мірою пов'язаний з їхнім особистим статусом [12].

У міжнародному туризмі зустрічаються люди з різним достатком. У туристських потоках майже усіх країн переважають представники середнього класу: від 40% в Нідерландах до 59% в Італії. Люди з невисоким достатком займають значне місце в туристичному потоці Франції (36%) та Італії (31%). Серед туристів із Німеччини (43%), Нідерландів (41%), Великобританії (37%) провідне місце займають представники вищого класу, які пред'являють попит на найкомфортабельніші умови розміщення. Щоправда, багато з представників цього класу мають власні будинки [13].

Дані таблиці 1.2 показують, що тільки у Франції спостерігається невелика перевага жінок в туристському потоці. В інших країнах більшість туристського потоку складають чоловіки, особливо в Італії – 61%. Звертає на

себе увагу активність людей старшого віку, після 60 років, у Франції, де вони складають 30% потоку (для порівняння – в Італії 13%).

Таблиця 1.2 – Розподіл туристичного потоку за статтю та віком,% [13]

Країна	Частка жінок, %	Вік, рр.			
		15 – 29	30 – 44	45 – 59	60+
Німеччина	47	23	30	27	20
Великобританія	44	22	33	29	16
Франція	51	22	26	22	30
Італія	39	32	33	22	13
Нідерланди	45	25	32	27	16

Сучасна практика ціноутворення в готельному бізнесі стимулює парні поїздки та спрямована проти мандрівників-одинаків. Справа в тому, що ціна за номер на одного і двох проживаючих у більшості іноземних готелів однакова. Це приводить до того, що турист, який подорожує один, сплачує значно більше, ніж сімейна пара.

Знаючи мету подорожей, прихильність до різноманітних видів розміщення, розподіл туристичних потоків за соціальним статусом, статтю та віком і ефективно використовуючи їх, можна наперед спланувати фінансові потоки, які істотно вплинуть на економіку тієї чи іншої країни [14].

Отже, основною рушійною силою розвитку туризму залишаються економічні вигоди, які він надає. Так, туризм стимулює розвиток елементів інфраструктури – готелів, ресторанів, підприємств торгівлі тощо. Він зумовлює збільшення доходної частини бюджету за рахунок податків, що можуть бути прямими (плата за візу, митний збір) або непрямими (збільшення заробітної плати робітників спричинює збільшення сум прибуткового податку, що сплачується ними в бюджет). Крім цього, як зазначалося вище, туризм має широкі можливості для залучення іноземної валюти і різного роду інвестицій.

Він сприяє диверсифікації економіки, утворюючи галузі, що

обслуговують індустрію туризму, забезпечує зростання доходів населення та підвищення рівня добробуту нації.

Також вплив туризму на економічний розвиток виявляється у підвищенні ділової активності та розширенні виробництва товарів і послуг у результаті збільшення платоспроможного попиту за рахунок іноземних та місцевих екскурсантів.

Особливе місце відводиться туризму у створенні робочих місць і розв'язанні проблеми зайнятості. Кількість робочих місць щоденно збільшується, не вимагаючи при цьому великих витрат. Туризм охоплює багато секторів економіки і цим ускладнює визначення точної оцінки кількості працівників, зайнятих у сфері туризму [15]. Крім того, вирішення проблеми реальної оцінки ускладнюється ще й специфічним характером праці (сезонність, робота за сумісництвом, тимчасова робота тощо). І все ж кількість зайнятих у туристичній сфері постійно зростає.

Важливе значення має вклад туризму в платіжний баланс країни, який виражається у вигляді різниці між витратами іноземних туристів у країні і витратами резидентів цієї ж країни за кордоном.

1.2. Методологія аналізу сучасного стану розвитку туристичної індустрії

Методологія аналізу сучасного стану розвитку туристичної галузі вимагає комплексного та багаторівневого підходу, який відображає складність цього сектору як економічного, так і соціально-культурного явища. Туризм є дуже чутливим до зовнішніх впливів, включаючи економічні коливання, геополітичні умови, технологічні зміни та зміну поведінки споживачів, що робить його оцінку залежною від інтеграції різноманітних аналітичних перспектив.

Фундаментальний елемент такої методології полягає у використанні кількісних показників, що відображають масштаби та динаміку туристичної діяльності. До них належать кількість туристів, доходи від туризму, рівень

заповнюваності та внесок у валовий внутрішній продукт та зайнятість. Однак, спираючись виключно на статистичні дані, можна отримати лише часткове розуміння галузі. Тому важливо доповнити кількісний аналіз якісною оцінкою, яка дозволяє глибше інтерпретувати структурні зміни, конкурентоспроможність та загальну привабливість туристичних напрямків.

Важливим методологічним виміром є оцінка туристичної інфраструктури та ресурсного потенціалу. Це включає не лише засоби розміщення, транспортну доступність та якість обслуговування, але й наявність та стан природних та культурних активів, що складають основу туристичних продуктів. Взаємодія між цими елементами визначає здатність дестинації приваблювати та утримувати відвідувачів, а також її здатність адаптуватися до змінних вимог ринку [16].

Важливий методологічний вимір включає оцінку туристичної інфраструктури та ресурсного потенціалу, які разом утворюють матеріальну та досвідну основу будь-якого туристичного призначення. Ця оцінка виходить за рамки простого переліку об'єктів і вимагає детального аналізу їхньої якості, місткості, доступності та рівня інтеграції в ширшу туристичну систему. Наприклад, інфраструктуру розміщення слід оцінювати не лише з точки зору кількості закладів та місткості ліжок, але й за категоріями, стандартами обслуговування, ціновими сегментами та їх відповідністю цільовим ринкам. Аналогічно, доступність транспорту необхідно розглядати в багатомасштабному аспекті, включаючи міжнародне сполучення, регіональну мобільність та доступ до «останньої милі», а також надійність, безпеку та доступність транспортних послуг [6].

Якість послуг є ще одним критичним компонентом, що охоплює як матеріальні, так і нематеріальні аспекти туристичного досвіду. Це включає кваліфікацію персоналу, культуру обслуговування клієнтів, багатомовні можливості та ступінь адаптації послуг до різноманітних потреб відвідувачів. Цифрова інфраструктура також все частіше відіграє ключову роль, оскільки наявність систем онлайн-бронювання, цифрових інформаційних платформ та

зв'язку впливає як на прийняття рішень перед поїздкою, так і на враження на місці.

Не менш важливою є оцінка природних та культурних ресурсів, які складають основні визначні пам'ятки дестинації. Це включає не лише визначення наявності таких активів, але й оцінку їхнього стану збереження, доступності, унікальності та рівня інтерпретації для відвідувачів. Природні ландшафти, заповідні території, історичні пам'ятки, музеї та елементи нематеріальної культурної спадщини повинні бути проаналізовані з точки зору їхньої здатності підтримувати сталий розвиток туризму без деградації. У цьому контексті питання пропускної здатності, управління навколишнім середовищем та збереження спадщини стають невід'ємною частиною методологічної бази [17].

Взаємодія між інфраструктурою та ресурсним потенціалом є особливо важливою, оскільки жоден з них не може створювати цінність окремо. Високоякісні пам'ятки без належної інфраструктури обмежують доступність та задоволення відвідувачів, тоді як добре розвинена інфраструктура без переконливих ресурсів не створює попиту. Тому методологія повинна враховувати ступінь узгодженості між цими елементами, включаючи те, наскільки ефективно туристичні продукти упаковуються, просуваються та постачаються.

Крім того, цей вимір повинен враховувати адаптивність інфраструктури та ресурсів до змінних ринкових умов. Це включає здатність диверсифікувати туристичні пропозиції, інтегрувати нові технології, реагувати на сезонні коливання та відповідати новим тенденціям, таким як сталий, досвідчений та персоналізований туризм. У цьому сенсі оцінка туристичної інфраструктури та ресурсного потенціалу не є статичною, а динамічною, що відображає як поточні умови, так і майбутні можливості розвитку [18].

Не менш важливим напрямом методологічного аналізу є дослідження інституційного та регуляторного середовища, в межах якого функціонує туристична галузь, адже саме воно формує правила гри, визначає можливості

розвитку та обмеження для всіх учасників ринку. Такий аналіз передбачає оцінку державної політики у сфері туризму, включаючи законодавчу базу, податкове регулювання, візові режими, інвестиційні стимули та механізми підтримки галузі. Важливо враховувати не лише наявність нормативних актів, а й ефективність їх реалізації, рівень прозорості процедур і ступінь адміністративного навантаження на бізнес.

Суттєву роль відіграють рамки стратегічного планування, які визначають довгострокові пріоритети розвитку туризму, напрями використання ресурсів та інструменти досягнення конкурентних переваг. Аналіз таких документів дозволяє оцінити, наскільки узгодженими є цілі розвитку на національному, регіональному та локальному рівнях, а також чи відповідають вони сучасним викликам, таким як цифровізація, сталий розвиток чи безпекові ризики. У цьому контексті особливого значення набуває ефективність організацій з управління DESTINACIAMI, які виступають ключовими координаторами туристичної діяльності, відповідальними за маркетинг територій, формування туристичного продукту та взаємодію між стейкхолдерами [16].

Окремий акцент робиться на аналізі механізмів державно-приватного партнерства, які забезпечують залучення інвестицій, розвиток інфраструктури та підвищення якості туристичних послуг. Ефективна взаємодія між державою, бізнесом і громадою дозволяє досягати синергії ресурсів і компетенцій, що є критично важливим для сталого розвитку DESTINACIAMI. Водночас недостатня координація або конфлікти інтересів між зацікавленими сторонами можуть суттєво гальмувати розвиток галузі.

Таким чином, аналіз інституційного та регуляторного середовища має враховувати не лише формальні аспекти управління, але й реальні практики взаємодії між суб'єктами туристичного ринку. Саме рівень узгодженості інтересів, ефективність комунікації та здатність до спільного прийняття рішень визначають, наскільки успішно туристична система може адаптуватися до змін і забезпечувати стабільний розвиток [19].

Сучасна методологія також повинна включати оцінку зовнішніх ризиків та факторів стійкості. Такі події, як глобальні пандемії, збройні конфлікти та екологічні проблеми, продемонстрували вразливість туристичних систем, підкреслюючи необхідність оцінки не лише показників зростання, але й здатності до відновлення та адаптації. Це включає вивчення практики управління кризами, стратегій диверсифікації та інтеграцію принципів сталого розвитку [20].

Крім того, сучасні аналітичні підходи все більше підкреслюють роль цифровізації та прийняття рішень на основі даних. Використання великих даних, онлайн-платформ та інструментів цифрового маркетингу змінило спосіб моніторингу та впливу на туристичний попит. Як результат, методологія аналізу туристичної галузі повинна враховувати цифрові тенденції, відгуки споживачів та зростаючу важливість онлайн-репутації.

Аналіз розвитку туризму сьогодні не може обмежуватися традиційними статистичними джерелами, оскільки значна частка туристичної активності перемістилася в цифровому просторі. Це вимагає включення нових типів даних, включаючи поведінку онлайн-пошуку, моделі бронювання, дані геолокації та контент, створений користувачами, які разом забезпечують більш динамічне та реальне розуміння туристичного попиту [15].

Використання технологій великих даних дозволяє дослідникам та практикам виявляти приховані закономірності в поведінці туристів, прогнозувати попит з більшою точністю та сегментувати ринки на основі детальних поведінкових характеристик, а не широких демографічних показників. Водночас онлайн-платформи, такі як системи бронювання та агрегатори подорожей, стали ключовими посередниками в туристичній екосистемі, впливаючи як на вибір споживачів, так і на видимість напрямків. Їхні алгоритми, механізми ціноутворення та системи ранжування відіграють значну роль у формуванні попиту, що робить їхній аналіз важливим компонентом загальної методології.

Інструменти цифрового маркетингу додатково сприяють цій

трансформації, забезпечуючи цілеспрямовану комунікацію з потенційними туристами та дозволяючи туристичним напрямкам ефективніше позиціонувати себе в конкурентному глобальному середовищі. Зокрема, платформи соціальних мереж стали потужними інструментами впливу, де візуальний контент, користувацький досвід та експертні відгуки можуть швидко формувати сприйняття та рішення щодо подорожей. Як результат, оцінка розвитку туризму повинна включати оцінку цифрової присутності, показників залученості та узгодженості брендингу на онлайн-каналах [14].

Висновки до розділу 1.

Інтеграція цифровізації в методологію аналізу туризму відображає перехід до більш адаптивних, інтенсивних та орієнтованих на користувача підходів. Це дозволяє отримати більш нюансоване розуміння динаміки ринку та підвищує здатність місць призначення реагувати на швидкозмінні умови, забезпечуючи їхню конкурентоспроможність та актуальність у цифрову епоху.

Загалом, методологія аналізу сучасного стану розвитку туризму характеризується міждисциплінарним характером та необхідністю поєднання статистичного, просторового, інституційного та поведінкового аналізів. Тільки завдяки такому цілісному підходу можливо отримати об'єктивне розуміння стану галузі, виявити ключові проблеми та визначити стратегічні напрямки її сталого розвитку.

РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ СУЧАСНОГО СТАНУ РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ В МЕКСИЦІ

2.1. Природно-географічні та історико-культурні передумови розвитку туризму Мексики

Важлива галузь господарства Мексики – туризм. Його розвитку сприяють багата культурна і природна спадщина, розвинена мережа автошляхів, наявність поруч в США платоспроможної клієнттури.

Мексика, офіційно Мексиканські Сполучені Штати (Estados Unidos Mexicanos) – країна в Північній Америці, яка межує на півночі зі Сполученими Штатами Америки, на півдні з Гватемалою і Белізом. Країна була колискою древніх цивілізацій Нового Світу. Мексика омивається на заході Тихим океаном, на південному сході Карибським морем та на сході Мексиканською затокою. Мексика геополітично ніколи не вважалася центральноамериканською країною, хоча Юкатанський півострів і межуючи території географічно знаходяться у Центральній Америці [21].

Розвиток туризму в Мексика значною мірою зумовлений її унікальними природно-географічними передумовами, які формують потужний і різноманітний ресурсний потенціал країни. Географічне положення між Північною та Центральною Америкою, вихід до двох океанів – Тихого та Атлантичного (через Мексиканську затоку і Карибське море) – створює сприятливі умови для розвитку різних видів туризму, насамперед пляжного та круїзного. Узбережжя Мексики характеризується значною протяжністю та різноманітністю ландшафтів, що забезпечує формування відомих туристичних зон, орієнтованих як на масовий, так і на більш нішевий туризм [22].

Рельєф Мексики вирізняється значною складністю, різноманітністю та контрастністю, що безпосередньо впливає на формування туристичного потенціалу країни та визначає просторову диференціацію туристичних потоків (див. табл. 2.1).

Таблиця 2.1 – Вплив рельєфу на розвиток туризму в Мексиці

Елемент рельєфу	Характеристика	Види туризму	Туристичне значення
Гірські системи (Сьєрра-Мадре)	Складна система хребтів, значні висоти, різноманітні кліматичні умови	Активний туризм (трекінг, альпінізм), екотуризм	Формують унікальні ландшафти, сприяють розвитку пригодницького туризму
Вулканічні території	Наявність діючих і згаслих вулканів (зокрема Попокатепетль)	Екстремальний туризм, науковий туризм, екотуризм	Створюють унікальні природні об'єкти та приваблюють туристів своєю екзотичністю
Мексиканське нагір'я	Високі плато з помірними кліматичними умовами	Культурно-пізнавальний, міський туризм	Концентрація великих міст і культурних центрів
Родючі долини	Сприятливі для сільського господарства території	Сільський, гастрономічний, етнографічний туризм	Формують автентичний туристичний досвід через локальну культуру та кухню
Прибережні рівнини	Низовини вздовж узбережжя океанів	Пляжний, рекреаційний туризм	Основа розвитку масового туризму, курортних зон
Карстові форми (сеноти)	Підземні водні системи, природні колодязі	Екотуризм, дайвінг, пригодницький туризм	Унікальні природні атракції, особливо популярні серед туристів

Поєднання високогірних систем, вулканічних масивів, плато та родючих долин створює широкий спектр можливостей для розвитку різних видів туризму. Гірські хребти, зокрема Сьєрра-Мадре, відіграють ключову роль у формуванні природного середовища для активного туризму. Вони не лише

забезпечують умови для трекінгу, альпінізму та гірського туризму, але й сприяють розвитку екотуризму завдяки наявності унікальних екосистем, багатого біорізноманіття та мальовничих ландшафтів.

Особливу привабливість становлять вулканічні ландшафти, які формують своєрідний природний каркас центральної частини країни. Вулкани, серед яких виділяється Попокатепетль, виступають не лише географічними домінантами, а й важливими туристичними об'єктами, що приваблюють як дослідників, так і туристів, зацікавлених у природних феноменах. Вулканічне походження території зумовлює також наявність гарячих джерел і термальних курортів, що створює передумови для розвитку оздоровчого та рекреаційного туризму [23].

Водночас центральне Мексиканське нагір'я та численні долини забезпечують сприятливі умови для проживання, ведення сільського господарства та формування культурних ландшафтів, які активно залучаються до туристичного використання. Саме тут формується база для розвитку сільського, гастрономічного та етнографічного туризму, оскільки ці території поєднують природні ресурси з традиційною культурою та локальними виробничими практиками. Таким чином, різноманітність рельєфу не лише підсилює природну привабливість країни, але й забезпечує багатофункціональність туристичної діяльності, сприяючи диверсифікації туристичного продукту та підвищенню конкурентоспроможності дестинації.

Кліматичні умови країни також відіграють визначальну роль у формуванні туристичної привабливості. Переважання тропічного та субтропічного клімату забезпечує можливість цілорічного туристичного сезону, що є суттєвою конкурентною перевагою на світовому туристичному ринку. Водночас кліматична диференціація, зумовлена рельєфом та висотною поясністю, сприяє формуванню різноманітних природних зон – від посушливих пустель на півночі до вологих тропічних лісів на півдні, що розширює спектр туристичних продуктів (див. табл. 2.2) [24].

Таблиця 2.2 – Вплив кліматичних умов на розвиток туризму в Мексиці

Кліматичний фактор	Характеристика	Види туризму	Туристичне значення
Тропічний і субтропічний клімат	Високі температури протягом року, незначні сезонні коливання	Пляжний, рекреаційний туризм	Забезпечує цілорічний туристичний сезон, що підвищує конкурентоспроможність
Сезонність опадів	Чітке розмежування сухого і вологого сезонів	Пляжний, екотуризм	Впливає на туристичні потоки та планування подорожей
Висотна кліматична поясність	Зміна клімату залежно від висоти	Гірський, екологічний, активний туризм	Розширює можливості для різних видів відпочинку
Тропічні шторми та урагани	Сезонні природні ризики (переважно узбережжя)	Ризики для масового туризму	Впливають на безпеку та сезонність туристичних потоків
Сприятливі температурні умови	Комфортні температури для відпочинку	Рекреаційний, оздоровчий туризм	Формують позитивний туристичний імідж країни
Кліматичне різноманіття	Поєднання різних кліматичних зон	Комбінований туризм	Дозволяє диверсифікувати туристичний продукт

Немає особливої різниці, коли їхати до Мексики, тому що практично цілий рік погода тут порадує своїм теплим кліматом. Однак і в цій країні є певні періоди, коли найкраще відпочивати в Мексиці.

Високий сезон у Мексиці починається з листопада до квітня. Саме в зимову пору року чисельність туристів, які хочуть поніжитися під променями теплого сонця, зростає в кілька разів. Температура повітря в цей час досягає позначки +30 °C, а води – +28 °C [24].

Як такого низького сезону в Мексиці немає, оскільки високий наплив

туристів до цієї країни відзначається протягом усього року. І все ж із травня по жовтень є висока ймовірність дощів та сильних вітрів. Через це на узбережжі можуть розігратися сильні шторми та торнадо.

Зима для Мексики – це настання теплого та сухого періоду. Про тропічні зливи цієї пори можна забути, тому відпочинок в Мексиці взимку вийде надзвичайно комфортним. Відносно прохолодно залишається лише в центральній частині країни, де температура повітря досягає лише позначки +24°C.

Погода у Мексиці взимку може змінюватись в залежності від регіону, до якого приїде турист. Наприклад, у Мехіко, стовпчик термометра не підніметься вище +21 °C, а в курортному Акапулько може досягти +27 °C. Лютий вважається місяцем, коли краще їхати до Мексики [25].

Погода у Мексиці навесні коливається біля позначки +17 – +30 °C. Перехід від зими до весни тут практично не відчувається. Квітень вважається перехідним місяцем від сухого до вологого клімату. З травня по всій території країни починається сезон дощів, тож відпочинок у Мексиці навесні не має високої популярності. Єдиним курортом у країні, який не страждає від щоденних злив, вважається Плайя-дель-Кармен. Температура повітря навесні на території країни досягає +29 °C в Акапулько і +27 °C в Мехіко [24].

Відпочинку в Мексиці влітку властиві зливи. Однак не варто думати, що постійні дощі на території країни йдуть цілий день. Дощова хмара може прийти так само несподівано, як і піти. Протягом сонячного та ясного дня дощ йде близько півгодини, але дуже сильний. Піком сезону дожів вважається липень. З його настанням зливи можуть йти безперервно до 2 годин. Погода в Мексиці влітку дуже непередбачувана і часом небезпечна. Потужні урагани розпочинаються у серпні. Найсильніше від них страждає східне узбережжя. Ця пора року вважається періодом, коли летіти до Мексики найнебезпечніше.

Відпочинок у Мексиці восени не можна назвати найкомфортнішим. У вересні продовжують йти щоденні дощі. При цьому повітря залишається досить теплим та прогрівається до +27 °C.

Погода у Мексиці восени суттєво покращується порівняно з літніми місяцями. З приходом жовтня сезон дощів нарешті закінчується. Тропічні урагани все ще можливі на узбережжі Тихого океану, але колишньої сили вони вже не мають. Листопад вважається найкращим осіннім місяцем для відпочинку на узбережжі. З його настанням погодні умови стають найтеплішими та комфортнішими [25].

Особливе значення у формуванні туристичного потенціалу Мексика мають природні ресурси, передусім виняткове багатство біорізноманіття, яке забезпечує країні статус однієї з найекологічно різноманітних у світі. Різноманіття кліматичних зон, рельєфу та екосистем зумовлює наявність великої кількості унікальних природних комплексів – від тропічних лісів і мангрових заростей до пустельних територій і гірських екосистем. Така природна мозаїчність створює широкі можливості для розвитку різних форм екотуризму, орієнтованого не лише на споглядання природи, а й на глибоке занурення у природне середовище та усвідомлення його цінності [22].

У таблиці 2.3 надані кількісні характеристики природоохоронних територій та їх роль у туризмі Мексики.

Таблиця 2.3 – Кількісні характеристики природоохоронних територій та їх роль у туризмі Мексики [26]

Тип території	Кількість об'єктів	Площа	Частка території країни	Туристичне значення
Біосферні резервати	≈ 48	входять до загальної площі ПЗФ	частина 10–15% суші	Розвиток екотуризму, наукового та освітнього туризму
Національні парки	≈ 67 – 77	понад 1,3 млн га (оцінка)	частина природоохоронного фонду	Активний, рекреаційний та пізнавальний туризм

Продовження таблиці 2.3

Тип території	Кількість об'єктів	Площа	Частка території країни	Туристичне значення
Усі природоохоронні території	≈ 180 – 230 об'єктів	понад 90 млн га загалом	~10,9% суші та понад 22% морської акваторії	Формування туристичного потенціалу країни
Загальна площа охоронюваних територій	—	понад 25 млн га	близько 12 – 13% території країни	Основа розвитку сталого туризму
Біорізноманіття країни	понад 200 тис. видів	—	10 – 12% світового біорізноманіття	Висока привабливість для екотуризму
Морські заповідні території	—	понад 69 млн га	≈ 22% морської території	Дайвінг, підводний туризм

Важливу роль відіграють природоохоронні території, серед яких національні парки, біосферні резервати та інші заповідні об'єкти, що виконують як екологічну, так і туристичну функцію. Зокрема, такі об'єкти, як Сіан-Каан, поєднують у собі унікальні природні ландшафти з високим рівнем збереженості екосистем, що дозволяє розвивати екотуризм на засадах сталого розвитку. Водночас управління такими територіями передбачає баланс між туристичним використанням і необхідністю збереження природного середовища, що є ключовим викликом сучасної туристичної політики [27].

Унікальні природні явища також формують специфічні туристичні продукти, які вирізняють Мексику на світовому ринку. Сеноти півострова Юкатан, що являють собою природні карстові колодязі з кришталево чистою водою, приваблюють любителів дайвінгу та пригодницького туризму. Коралові рифи, зокрема Мезоамериканський бар'єрний риф, створюють сприятливі умови для підводного туризму, а тропічні ліси забезпечують можливості для спостереження за дикою природою, наукового туризму та освітніх подорожей (див. табл. 2.4).

Таблиця 2.4 – Роль природоохоронних територій у розвитку туризму
Мексика

Тип території	Характеристика	Приклади	Туристична функція	Екологічне значення
Національні парки	Території з охороною природних ландшафтів і екосистем	Національний парк Каньйон дель Сумідеро	Екотуризм, активний туризм, екскурсійна діяльність	Збереження природних комплексів і біорізноманіття
Біосферні резервати	Охоронювані території з поєднанням збереження і сталого використання ресурсів	Сіан-Каан	Екотуризм, науковий туризм, освітні програми	Підтримка екологічної рівноваги та сталого розвитку
Морські заповідники	Охорона морських екосистем і коралових рифів	Мезоамериканський бар'єрний риф	Дайвінг, снорклінг, підводний туризм	Захист морського біорізноманіття
Природні пам'ятки	Унікальні природні об'єкти (печери, сеноти, каньйони)	Сеноти півострова Юкатан	Пригодницький туризм, екотуризм	Збереження унікальних природних форм
Заповідні лісові території	Території з високим рівнем біорізноманіття	Тропічні ліси Південної Мексики	Екотуризм, спостереження за природою	Охорона флори і фауни

Таким чином, природні ресурси Мексики не лише формують основу її туристичної привабливості, але й визначають специфіку туристичного продукту, орієнтованого на екологічну відповідальність, автентичність і унікальний досвід взаємодії з природою.

Водночас природно-географічні передумови розвитку туризму в Мексиці не позбавлені ризиків. Країна розташована в зоні підвищеної сейсмічної та вулканічної активності, а також піддається впливу тропічних

штормів і ураганів, що може негативно впливати на стабільність туристичних потоків і потребує врахування у стратегічному плануванні розвитку галузі. Незважаючи на це, поєднання вигідного географічного положення, кліматичного різноманіття, багатства природних ресурсів і ландшафтної унікальності створює потужну основу для динамічного розвитку туризму та забезпечує Мексиці вагоме місце на міжнародному туристичному ринку [26].

Що ж стосується історико-культурних передумов розвитку туризму в Мексиці, то вони формують одну з ключових основ її міжнародної туристичної привабливості, оскільки поєднують у собі глибоку історичну спадщину, багатшаровість культурних впливів і високий рівень збереженості матеріальних та нематеріальних цінностей. Територія країни є місцем формування одних із найдавніших цивілізацій Америки, зокрема майя та ацтеки, які залишили після себе численні археологічні пам'ятки, що нині виступають важливими об'єктами культурного туризму. Такі центри, як Чичен-Іца чи Теотіуакан, не лише відображають високий рівень розвитку цих цивілізацій, але й виконують роль символів національної ідентичності, приваблюючи мільйони туристів щороку [28].

Ацтеки, наприклад, заснували Теночтітлан на острові в озері Тескоко, перетворивши його на мегаполіс з каналами та храмами, що вражали навіть іспанських конкістадорів. Коли Ернан Кортес прибув у 1519 році, він зіткнувся з імперією, де ритуали, астрономія та сільське господарство досягли вершин досконалості, але колонізація принесла руйнування і змішання культур.

Подальший історичний розвиток країни, пов'язаний із іспанською колонізацією, сформував унікальне культурне середовище, в якому поєдналися європейські та автохтонні традиції. Архітектурна спадщина колоніального періоду, представлена містами з характерною забудовою, храмами та площами, створює особливий культурний ландшафт, який активно використовується у туристичній діяльності. Водночас цей синтез культур сприяв формуванню самобутніх традицій, звичаїв та форм мистецтва, що становлять важливу складову туристичного продукту країни [29].

Колоніальний період тривав три століття, під час якого іспанці будували собори на руїнах храмів, впроваджуючи католицизм і створюючи унікальний синтез. Революція 1810 – 1821 років, очолювана Мігелем Ідальго, стала поворотом, що призвів до незалежності, але справжня трансформація відбулася в 1910 році з Мексиканською революцією, яка боролася за земельну реформу та соціальну справедливість. Лідери на кшталт Еміліано Сапати та Панчо Вільї стали легендами, символізуючи боротьбу простих людей проти диктатури [30].

У XX столітті Мексика пережила економічний бум завдяки нафті та туризму, але й виклики, як корупція та наркотрафік. За даними сайту Britannica, населення країни зросло з 13 мільйонів у 1900 році до понад 126 мільйонів у 2020-х, відображаючи динамічний розвиток. Сьогодні, у 2026 році, історичні місця як Чичен-Іца приваблюють мільйони, нагадуючи про коріння, що живлять сучасну ідентичність.

Щоб краще зрозуміти еволюцію, розгляньмо основні віхи в хронологічному порядку.

1. Доколумбова ера (близько 1500 р. до н.е. – 1521 р. н.е.). Цивілізації ольмеків, майя та ацтеків створюють складні календарі, піраміди та системи іригації. Наприклад, майя розробили письмо та астрономію, передбачаючи затемнення з дивовижною точністю.

2. Колоніальний період (1521 – 1810 рр.). Іспанське панування приносить нові мови, релігію та архітектуру, але й експлуатацію. Міста як Пуебла стають перлинами бароко, змішуючи європейські та індіанські мотиви.

3. Незалежність і революції (1810 – 1920 рр.). Війни за свободу формують націю, з фокусом на аграрні реформи. Революція 1910 року призводить до конституції 1917 року, яка гарантує права робітників і селян.

4. Сучасна епоха (1920 – 2026 рр.). Індустріалізація, NAFTA (тепер USMCA) і боротьба з картелями. У 2026 році Мексика лідирує в латиноамериканському туризмі, з новими ініціативами для збереження спадщини [31].

Не менш значущим є багатство нематеріальної культурної спадщини, яке охоплює традиційні свята, обряди, ремесла та гастрономію. Такі явища, як День мертвих, демонструють глибину культурних уявлень і водночас виступають потужним магнітом для туристів, які прагнуть отримати автентичний досвід. Саме через взаємодію з культурою, традиціями та повсякденним життям місцевого населення формується сучасна модель культурного туризму, орієнтованого на досвід і емоційне залучення [29].

Ось кілька аспектів, що роблять культуру унікальною.

- музика та танці: маріачі – не просто розвага, а спосіб вираження емоцій. У регіонах як Халіско танцюють харабе тапатьо, де швидкі кроки імітують залицяння;

- кухня: тако, енчіладас і позоле – страви з кукурудзи, чилі та м'яса. За даними журналу National Geographic, мексиканська кухня визнана ЮНЕСКО нематеріальною спадщиною людства за її різноманітність;

- мистецтво та ремесла: алебріхес – фантастичні дерев'яні фігури з Оахаки, що поєднують міфи з креативністю. Вони продаються на ринках, підтримуючи локальних майстрів;

- сучасні тренди: у 2025 році стріт-арт у Мехіко інтегрує AR-технології, дозволяючи сканувати мурали для віртуальних турів [32].

Ці елементи створюють культурний ландшафт, де кожен день – можливість для відкриття. Мексиканці пишаються своєю спадщиною, роблячи її доступною для світу.

Традиції Мексики – це барвистий гобелен, витканий з релігійних свят і сімейних звичаїв, де День мертвих перетворює кладовища на місця радості. 1 – 2 листопада могили прикрашають квітами, свічками та їжею, вірячи, що душі повертаються.

Інші традиції включають квасінья – святкування 15-річчя дівчат, що схоже на дебют, з розкішними сукнями та танцями. Різдво тут триває від грудня до січня, з процесіями, що імітують пошуки притулку Марією та Йосипом. У сільських районах шаманські ритуали майя досі практикуються,

зцілюючи травами та молитвами.

У 2026 році традиції адаптуються: екологічні ініціативи роблять свята стійкими, як використання біорозкладних матеріалів на фестивалях. Це зберігає автентичність, додаючи сучасний шар, роблячи Мексику магнітом для культурних туристів [33].

Історико-культурні передумови розвитку туризму в Мексиці також пов'язані з високим рівнем інституційного визнання її спадщини. Значна кількість об'єктів включена до списку Світової спадщини ЮНЕСКО (див. табл. 2.5) [34], що підвищує їх міжнародний статус і сприяє зростанню туристичних потоків. Це, у свою чергу, стимулює розвиток інфраструктури, збереження культурних ресурсів та інтеграцію туризму у стратегії соціально-економічного розвитку.

Таблиця 2.5 – Роль об'єктів Світової спадщини ЮНЕСКО у розвитку туризму Мексики

Показник	Характеристика	Приклади	Вплив на туризм
Кількість об'єктів ЮНЕСКО	Понад 30 об'єктів (культурні, природні та змішані)	—	Підвищує міжнародний туристичний імідж країни
Культурні об'єкти	Переважають серед об'єктів спадщини	Теотіуакан, Історичний центр Мехіко	Формують основу культурно-пізнавального туризму
Археологічні пам'ятки	Спадщина доколумбових цивілізацій	Чичен-Іца	Приваблюють міжнародні туристичні потоки
Колоніальна спадщина	Іспанська архітектура та міста	Оахака	Розвиток екскурсійного та культурного туризму
Охорона та збереження	Регульоване використання ресурсів	—	Підтримка сталого розвитку туризму

Найбільший потік туристів концентрується у Мехіко (музеї) та Юкатані (Чичен-Іца, Тулум) (див. табл. 2.6).

Таблиця 2.6 – Відвідуваність провідних історико-культурних об’єктів

Мексика [35]

0

Об’єкт	Тип спадщини	Місто/штат	Річна відвідуваність (млн осіб)
Чичен-Іца (Chichén Itzá)	Археологічний комплекс (майя), ЮНЕСКО	Юкатан	2,0 – 2,5
Теотіуакан (Teotihuacan)	Археологічна зона, ЮНЕСКО	Мехіко (передмістя)	1,5 – 2,0
Національний музей антропології	Музей (культурна спадщина)	Мехіко	2,5 – 3,5
Паленке (Palenque)	Археологічний комплекс майя, ЮНЕСКО	Чіапас	0,7 – 1,0
Тулум (Tulum)	Археологічна зона + прибережний туризм	Кінтана-Роо	1,8 – 2,2
Гуанаюато (історичний центр)	Історичне місто, ЮНЕСКО	Гуанаюато	0,6 – 0,9
Оахака (історичний центр + Монте-Альбан)	ЮНЕСКО комплекс	Оахака	0,8 – 1,2
Музей Фріди Кало (Casa Azul)	Культурно-історичний музей	Мехіко	0,6 – 0,8

Археологічні об’єкти майя формують основний сегмент міжнародного культурного туризму. Музей антропології конкурує з археологічними пам’ятками за відвідуваністю, що підкреслює попит на «інтерпретаційний» культурний туризм. Менші історичні міста (Гуанахуато, Оахака) мають

стабільний, але значно нижчий потік – переважно культурно-мотиваційний туризм.

Таким чином, природні та історико-культурні передумови формують складну та багатовимірну основу туристичного розвитку Мексики, забезпечуючи її унікальність на світовому ринку та створюючи умови для формування різноманітних туристичних продуктів, орієнтованих як на масового туриста, так і на більш вибагливі сегменти ринку.

2.2. Аналіз динаміки міжнародних туристичних потоків та інші показники розвитку туризму

Динаміка міжнародних туристичних потоків Мексики характеризується стійким зростанням у довгостроковій перспективі, попри періодичні зовнішні шоки, зокрема глобальні економічні кризи та пандемію COVID-19. Мексика входить до числа провідних туристичних напрямів світу завдяки поєднанню природно-рекреаційних ресурсів Карибського узбережжя та потужного історико-культурного потенціалу цивілізацій майя та ацтеків, а також високій концентрації об'єктів Світової спадщини ЮНЕСКО. Саме ця багатофакторна привабливість формує диверсифікований попит, що включає пляжний, культурно-пізнавальний та міський туризм [34].

У доковідний період міжнародні прибуття демонстрували стабільне зростання, що було підтримано активною державною політикою просування туризму, розвитком авіасполучення з Північною Америкою та Європою, а також розширенням готельної інфраструктури, особливо в регіонах Канкун–Рив'єра-Мая та Лос-Кабос. Значну роль відіграє географічна близькість до США, що забезпечує найбільшу частку міжнародних туристів, формуючи відносно стабільний базовий попит навіть у періоди глобальної нестабільності [36].

Пандемія COVID-19 спричинила різке скорочення міжнародних прибуттів, однак відновлення туристичних потоків у Мексиці відбулося

швидше, ніж у багатьох інших країнах. Це пояснюється менш жорсткими обмеженнями на в'їзд у порівнянні з іншими світовими напрямками, а також високою залежністю від ринку США, який швидко відновив подорожі після зняття карантинних обмежень. Уже в післяпандемічний період спостерігається не лише повернення до попередніх показників, але й їх перевищення, що свідчить про посилення конкурентних позицій країни на глобальному туристичному ринку.

На туристичний експорт доводиться 3,3% всього експорту Мексики, зокрема 61% від експорту послуг. Чисельність іноземних туристів, які перебували у Мексиці більше доби, досягла 24 млн. осіб. Вони витратили в Мексиці 12,5 млрд. дол., або по 533 дол. з людини. Середньорічний темп зростання в'їзного турпотоку складає 6 – 7%; це викликає пропорційне зростання інвестицій в туристичну інфраструктуру [37].

Крім іноземних туристів країну щорічно відвідують 5 – 6 млн. пасажирів круїзів та 45 – 50 млн. екскурсантів у прикордонній зоні, насамперед з США. Кожний круїзер залишає в Мексиці 90 – 100 доларів, а прикордонний екскурсант – 30 – 35 доларів. Тобто прикордонне пересування приносить країні біля 2 млрд. доларів доходу [38].

На індивідуальний туризм припадає 90,5% туристичного споживання, на діловий туризм – 9,5%, на в'їзний (іноземний) – 12,4%, на виїзний – 9,7%, на внутрішній туризм – 87,6%.

За величиною валютної виручки для країни туризм стоїть на третьому місці (після експорту нафти і робочої сили). На кожен мільйон доларів туристичних витрат в країні створюється 66 нових робочих місць: 30 – в індустрії туризму, 24 – в суміжних галузях, 12 – в похідних. Це за ефективністю перевершує решту всіх галузей економіки, окрім освіти. Середній же мультиплікатор (зайнятість + дохід + інвестиції) в туризмі є найвищим [39].

Значна частина туристів прибуває у Мексику повітряним шляхом. У таблиці 2.7 показані міжнародні авіаприбуття за місяцями у 2025 році.

Таблиця 2.7 – Міжнародні авіаприбуття за місяцями у 2025 році, осіб [40]

Місяць	2025 р.	2024 р.	% змін
Січень	2139519	22157472-	-0,8
Лютий	2086458	2219256	-6,0
Березень	2404793	2470215	-2,6
Квітень	1900589	1896747	0,2
Травень	1681661	1780753	-5,6
Червень	1849224	1903379	-2,8
Липень	1961382	1948641	0,7
Серпень	1492896	1506661	-0,9
Вересень	1166162	1214702	-4,0
Жовтень	166806	1621797	2,9
Листопад	1947818	1931886	0,8
Грудень	2568653	2513747	2,2
Усього за рік	22867222	23165256	-1,3

Як бачимо з даних таблиці 2.7, у 2025 році потік міжнародних авіаприбуттів трохи зменшився у порівнянні з 2024 роком. Однак, у 2026 році прогнозується значне зростання через проведення в країні Чемпіонату світу з футболу. Хоча загальний показник впав на 1,3%, ринок залишається масштабним (понад 22 млн авіапасажирів).

Дані, наведені на рисунку 2.1, чітко демонструють виражену сезонність туристичного ринку. Найвищий сезон (High Season) у грудні – абсолютний пік (2,57 млн у 2025 році), що пов'язано з різдвяними та новорічними канікулами. Також високі показники у березні (2,4 млн) завдяки періоду «Spring Break» та Великоднім святam. Найнижчий сезон (Low Season) – вересень є «найслабшим» місяцем року (1,17 млн прибуттів). Це традиційний спад, зумовлений початком навчального року у багатьох країнах та піком сезону ураганів у Карибському басейні [41].

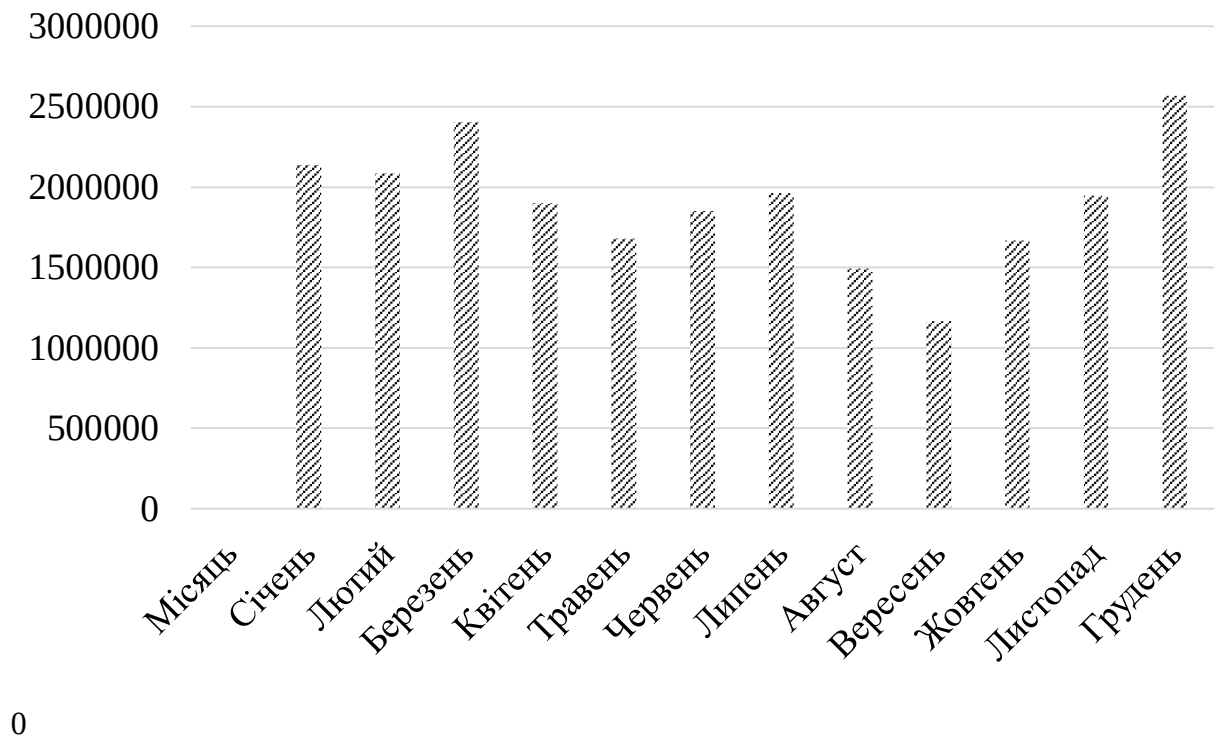

Рис. 2.1 – Динаміка міжнародних авіаприбуттів за місяцями у 2025 р. [36]

Найбільше падіння спостерігалось у лютому (-6,0%) та травні (-5,6%). Це може бути пов'язане з економічними факторами або зміною розкладу святкових днів.

Незважаючи на загальне річне падіння, кінець 2025 року демонструє відновлення. Жовтень (+2,9%), листопад (+0,8%) та грудень (+2,2%) показали зростання порівняно з попереднім роком. Це може бути ознакою гарного прогнозу на початок 2026 року [35].

Головною проблемою Мексики є залежність від календаря: країна залишається класичним напрямком для «зимової втечі» для туристів з Північної Америки та Європи (див. табл. 2.8).

Аналіз структури міжнародних авіаприбуттів до Мексики у 2025 році свідчить про глибоку територіальну диспропорцію та критичну залежність туристичної галузі від кон'юнктури північноамериканського ринку. Ключовим фактором стабільності виступають Сполучені Штати, які утримують за собою понад дві третини загального пасажиропотоку. Попри

відсутність кількісного зростання з боку США порівняно з минулим роком, цей ринок залишається фундаментом галузі, що забезпечує понад 13,7 мільйона прибуттів.

Таблиця 2.8 – Топ-10 міжнародних авіаприбуттів за країнами проживання у 2025 р. [36]

Країна	2025 р.	% частка (2025 р.)	2024 р.	% частка (2024 р.)	% зміна
США	13710271	66,5	13709389	66,9	0,0
Канада	2800129	13,6	2522479	12,3	11,0
Велика Британія	447252	2,2	426856	2,1	4,8
Колумбія	429279	2,1	515361	2,5	-16,7
Аргентина	347838	1,7	313795	1,5	10,8
Іспанія	269807	1,3	258813	1,3	4,2
Франція	229451	1,1	235881	1,2	-2,7
Німеччина	226439	1,1	231311	1,1	-2,1
Коста-Ріка	182287	0,9	172067	0,8	5,9
Чилі	181540	0,9	192113	0,9	-5,5

Водночас Канада демонструє роль головного драйвера зростання: збільшення потоку на 11% дозволило цій країні суттєво посилити свою долю у загальній структурі, що підкреслює зростаючу інтеграцію північноамериканського туристичного простору.

Європейський вектор розвитку демонструє неоднорідну динаміку, де помірне зростання прибуттів із Великої Британії та Іспанії нівелюється від'ємними показниками Франції та Німеччини. Така ситуація вказує на стагнацію традиційних європейських ринків-донорів, що може бути наслідком як внутрішніх економічних викликів у ЄС, так і посилення глобальної конкуренції за європейського туриста з боку азійських напрямків [35].

Найбільш тривожним аспектом аналізу є дестабілізація латиноамериканського сегменту. Різне падіння показників Колумбії, яке склало майже 17%, разом із рецесією чилійського напрямку, вказує на

наявність серйозних бар'єрів – від можливих візових ускладнень до зниження купівельної спроможності в регіоні. На цьому тлі позитивна динаміка Аргентині виглядає радше винятком, ніж сталою тенденцією. У підсумку, туристична модель Мексики у 2025 році характеризується високою концентрацією навколо кількох ключових гравців, що потребує перегляду стратегій диверсифікації для зменшення ризиків, пов'язаних із домінуванням одного географічного регіону.

Аналіз структури міжнародних авіаприбуттів до Мексика у 2025 році свідчить про надзвичайно високу просторову концентрацію туристичних потоків, що формує чітко виражену ієрархію повітряних воріт країни. Абсолютним лідером виступає Cancún International Airport [42], який акумулює понад дві п'ятих усіх міжнародних прибуттів, фактично виконуючи функцію головного хабу для в'їзного туризму (див. табл. 2.9). Така домінантна позиція відображає глобальну спеціалізацію карибського узбережжя Мексики як провідного центру масового пляжного відпочинку, орієнтованого передусім на ринок Північної Америки.

Таблиця 2.9 – Міжнародні авіаприбуття до Мексики за 2025 рік (у розрізі основних аеропортів)

Аеропорт	Кількість прибуттів, осіб	Частка, %
Cancun (CUN)	9397733	41,1
Mexico City (AICM)	4233469	18,5
Los Cabos (SJD)	2355464	10,3
Puerto Vallarta (PVR)	1789253	7,8
Guadalajara (GDL)	1319095	5,8
Mexico City (AIFA)	768834	3,4
Cozumel (CZM)	525801	2,3
Monterrey (MTY)	370798	1,6
Silao (BJX)	260970	1,1
Tulum (TQO)	195242	0,9
Інші аеропорти	1650563	7,2

Другу позицію займає Mexico City International Airport [43], однак його частка суттєво поступається лідеру, що підкреслює асиметрію між рекреаційними та урбанізованими напрямками. Столичний аеропорт зосереджує менше п'ятої частини прибуттів, виконуючи водночас функції як туристичного, так і ділового вузла. При цьому поява та поступове зростання ролі Felipe Ángeles International Airport демонструє тенденцію до інфраструктурного перерозподілу потоків у межах мегаполіса, хоча його частка наразі залишається відносно незначною.

Помітною є роль західного узбережжя, де Los Cabos International Airport та Puerto Vallarta International Airport разом формують потужний туристичний кластер, що обслуговує понад шосту частину міжнародних прибуттів. Це свідчить про диверсифікацію пляжного туризму та зниження надмірної залежності від одного регіону, хоча рівень концентрації все ще залишається високим.

Серед внутрішніх урбанізованих центрів вирізняється Guadalajara International Airport, який забезпечує помітний обсяг міжнародного пасажиропотоку, що значною мірою пов'язано не лише з туризмом, а й з економічними та діаспорними зв'язками. Натомість інші аеропорти, включаючи Cozumel International Airport та новий Tulum International Airport, відіграють більш спеціалізовану роль, обслуговуючи локалізовані туристичні зони та демонструючи потенціал до зростання в межах регіональної конкуренції за туристичні потоки [36].

Загалом структура прибуттів вказує на поєднання високої концентрації та поступової просторової диверсифікації. З одного боку, домінування кількох ключових аеропортів забезпечує ефективність логістики та масштабування туристичної індустрії, а з іншого – створює ризики перевантаження інфраструктури та залежності від обмеженої кількості напрямів. Водночас розширення мережі міжнародних аеропортів і зростання ролі другорядних вузлів формують передумови для більш збалансованого розвитку туризму в країні.

За підсумками 2025 року Мексика зафіксувала історичний максимум за кількістю іноземних відвідувачів, підтвердивши статус одного з найбільших туристичних напрямків у світі. За даними Національного інституту статистики та географії (INEGI), країну відвідали 47,7 млн іноземних туристів. Це на 6,1% більше, ніж у 2024 році, і є найвищим показником за всю історію спостережень [35].

Цифра 47,7 млн враховує всіх іноземних туристів, які хоча б раз ночували в Мексиці. Сюди включені прибуття всіма видами транспорту (літаком, автомобілем, на круїзах тощо) на будь-який термін перебування в країні більше доби.

Загальна кількість міжнародних в'їздів, включаючи одноденні поїздки, досягла 98,2 млн, збільшившись на 13,6% у річному вираженні. Ця цифра може враховувати перетин кордону одним і тим же туристом кілька разів на рік. Однак, ця цифра не повною мірою відображає реальні перетину кордону, оскільки на автоперевезеннях із США в'їзди часто взагалі не оформлюються, а на південному кордоні широко поширена практика нелегальних переходів.

Зростання туристичного потоку безпосередньо позначилося на валютних надходженнях:

- сукупні доходи від міжнародного туризму склали 34,9 млрд доларів США (+10,2% за рік);
- витрати іноземних туристів у Мексиці досягли 31,7 млрд доларів – максимального рівня за всю історію;
- середні витрати на одного туриста склали близько 660 доларів, що трохи нижче за показник попереднього року [35].

Незважаючи на зниження «середнього чека», збільшення кількості поїздок забезпечило загальне зростання доходів галузі.

Окремо INEGI наводить статистику з іноземних туристів, що прибули літаком. Їхня кількість у 2025 році склала 22,8 млн осіб, за рік збільшившись лише на 1,2%. Ключовими факторами зростання стали розширення

авіамаршрутів, активізація туристів із Канади та Європи, а також нові туристичні напрямки за межами традиційних пляжних курортів.

Рекорд 2025 року символізує завершення відновлювального періоду після кризи 2020 – 2021 років. Туризм не тільки повернувся до допандемічних показників, а й перевершив їх, ставши одним із локомотивів економічного зростання Мексики [35].

Пляжні напрямки, як і раніше, залишаються головним магнітом для іноземців. Але помітно посилився інтерес до культурного, гастрономічного та природного туризму. По регіонах більшість туристів відвідують Карибське узбережжя: Кінтана-Роо (Канкун, Рів'єра-Майя), тихоокеанський напрямок: Південна Нижня Каліфорнія (Лос-Кабос), а також культурно-історичні центри – Мехіко та Гвадалахара [44].

Згідно з економічними оцінками останніх років, внесок туризму становить близько 8 – 9% ВВП Мексики (з урахуванням прямого та непрямого ефекту), що робить його одним із найбільших джерел валютної виручки, важливим генератором зайнятості у готельному бізнесі, транспорті, сфері послуг та будівництві, а також стимулом регіонального розвитку, особливо у прибережних та історичних зон.

Важливою особливістю сучасної динаміки міжнародного туризму в Мексика є поступове, але стійке зростання частки культурно-пізнавального та екологічного сегментів на тлі традиційно домінуючого пляжного відпочинку. Така трансформація попиту пов'язана не лише зі зміною мотивації туристів у бік більш змістовного та автентичного досвіду, але й із глобальним трендом на сталий туризм, що передбачає глибше занурення у локальний контекст, знайомство з історико-культурною спадщиною та природним середовищем. У цьому контексті підвищується привабливість об'єктів, пов'язаних із цивілізаціями майя та сапотеків, традиційною культурою корінних народів і колоніальною архітектурою, зокрема в таких регіонах, як Оахака, Чіапас та історичні центри центральної частини країни (див. рис. 2.2) [45].

Посилення інтересу до цих територій сприяє територіальному

перерозподілу туристичних потоків, що поступово зменшує надмірну концентрацію відвідувачів у межах карибського узбережжя та інших масових курортів. Водночас цей процес стимулює розвиток локальної інфраструктури, малого та середнього бізнесу, а також активізує збереження нематеріальної культурної спадщини, включаючи традиційні ремесла, гастрономію та фестивалі.

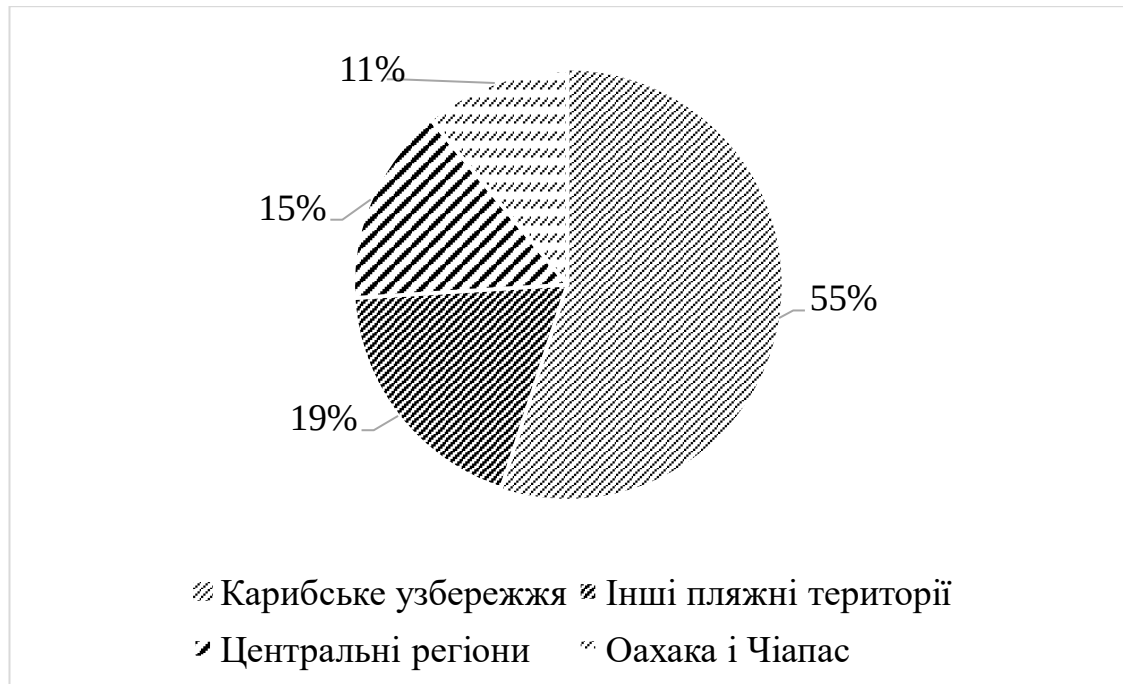

Рис. 2.2 – Розподіл туристичних потоків у Мексиці

Однак розширення географії туризму не усуває проблеми перевантаження найбільш популярних дестинацій, таких як Чичен-Іца чи прибережні курорти Карибського басейну, де інтенсивність туристичних потоків часто перевищує екологічно допустимі межі [46].

У результаті формується подвійна тенденція: з одного боку, диверсифікація туристичних маршрутів і поступове залучення нових регіонів до міжнародного туристичного обміну, а з іншого – загострення проблем сталого розвитку, що вимагає впровадження ефективних механізмів управління потоками відвідувачів, регулювання навантаження на об'єкти

культурної спадщини та підвищення ролі державної політики у сфері збереження туристичних ресурсів.

Висновки до розділу 2.

Міжнародний туризм Мексики демонструє модель стійкого відновлення та структурної диверсифікації, в основі якої лежить взаємодія географічних, культурних та інституційних чинників, що формують довгострокові конкурентні переваги країни. Вигідне географічне положення, зокрема близькість до ключового ринку США, забезпечує стабільний потік туристів і знижує залежність від більш віддалених регіонів попиту, тоді як природно-кліматичні умови дозволяють підтримувати цілорічну туристичну активність.

Інституційна складова, що охоплює державну політику у сфері туризму, розвиток транспортної та готельної інфраструктури, а також активне залучення інвестицій, відіграє ключову роль у підтриманні динаміки зростання. У цьому контексті спостерігається поступове зміщення акцентів від екстенсивної моделі розвитку до більш збалансованої, що передбачає підвищення якості туристичного продукту, диверсифікацію ринків і зменшення сезонності. Разом із тим, така модель розвитку супроводжується необхідністю вирішення низки структурних викликів, пов'язаних із перевантаженням популярних DESTINACIÓ, нерівномірністю регіонального розвитку та потребою у збереженні природних і культурних ресурсів.

У підсумку, сучасний етап розвитку міжнародного туризму Мексики можна охарактеризувати як перехід до більш складної та багаторівневої системи, де конкурентоспроможність визначається не лише обсягами туристичних потоків, але й здатністю забезпечувати їх якісне управління, інтеграцію принципів сталого розвитку та адаптацію до глобальних змін туристичного попиту. Це створює передумови для подальшого зміцнення позицій країни на світовому туристичному ринку та підвищення її ролі як одного з ключових центрів міжнародного туризму.

РОЗДІЛ 3. ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ В МЕКСИЦІ

3.1. Основні проблеми та виклики розвитку туристичної галузі. Державна політика та стратегія розвитку туризму

Розвиток туристичної галузі Мексика супроводжується низкою системних проблем, що формуються на перетині економічних, соціальних і екологічних факторів та безпосередньо впливають на її довгострокову стійкість. Попри високі темпи зростання міжнародних прибуттів і значну частку туризму у формуванні національного доходу, галузь залишається вразливою до зовнішніх шоків і внутрішніх дисбалансів.

Однією з ключових характеристик розвитку туризму в Мексика є надмірна концентрація туристичних потоків у кількох провідних дестинаціях, насамперед на карибському узбережжі, зокрема в районі Канкун та Рив'єра-Мая, що формують ядро масового міжнародного туризму. Така просторова асиметрія призводить до інтенсивного використання природних ресурсів, включаючи водні, земельні та прибережні екосистеми, що поступово знижує їхню екологічну стійкість і підвищує ризики деградації довкілля [33]. Паралельно з цим виникає перевантаження транспортної та туристичної інфраструктури, що проявляється у зростанні навантаження на аеропорти, дороги, системи водопостачання та утилізації відходів, а також у зниженні якості туристичного досвіду через надмірну щільність відвідувачів.

Концентрація потоків у межах обмеженої кількості дестинацій також формує економічний дисбаланс, оскільки основні доходи від туризму акумулюються у вузькому колі регіонів, тоді як значна частина внутрішніх територій, навіть за наявності вагомого культурного та природного потенціалу, залишається поза активними туристичними процесами. Це стримує розвиток локальних економік, зменшує інвестиційну привабливість периферійних регіонів і посилює соціально-економічну нерівність. У

довгостроковій перспективі така модель може призвести до виснаження ресурсної бази ключових курортів та одночасної недореалізації потенціалу альтернативних туристичних напрямів, що обумовлює необхідність більш збалансованого територіального планування та перерозподілу туристичних потоків.

Проблема територіальної нерівномірності тісно пов'язана з інфраструктурними обмеженнями та відмінностями у рівні соціально-економічного розвитку окремих штатів, зокрема таких як Чіапас та Оахака, які, незважаючи на значний туристичний потенціал, залишаються менш інтегрованими у міжнародні туристичні потоки. Водночас інтенсивний розвиток масового туризму у популярних курортних зонах спричиняє деградацію прибережних екосистем, дефіцит водних ресурсів і підвищення екологічного навантаження, що ставить під загрозу довгострокову привабливість цих територій [47].

Хоча багато хто відзначає відносно недавній туристичний бум у Мексиці та розвиток розкішних, шикарних готелів на тих землях, які ще кілька десятиліть тому були безлюдними прибережними землями, стратегія швидкого будівництва призвела до серйозної шкоди неймовірному біорізноманіттю Мексики.

Замість того, щоб вирішувати проблему інфраструктури, яка досягла критичної точки перевантаження та надмірної потужності за рахунок ландшафтів країни, уряд Мексики продовжує дозволяти нерегульоване розширення та розвиток цих неймовірно особливих природних регіонів. У країні мешкає понад 10% світових видів, і вона посідає друге місце за різноманітністю рептилій та третє за різноманітністю ссавців. Півострів Нижня Каліфорнія, на якому знаходиться туристична точка Кабо-Сан-Лукас, межує з Каліфорнійською затокою, де мешкає вражаючий показник – 39% світових видів морських ссавців [48].

У 2012 році Мексика ухвалила закон, спрямований на скорочення викидів парникових газів та боротьбу зі зміною клімату. Але відсутність

політики чи планів щодо фактичного досягнення цієї мети призвела до погіршення екологічних проблем. Зі зростанням міжнародного тиску Мексика з того часу зобов'язалася скоротити викиди парникових газів на 22% до 2030 року, що, на думку експертів, є відносно неможливим за дій нинішньої адміністрації

Туристичний сектор у мексиканських Карибах щодня генерує 400 тон відходів, переважно пластикових, і становить близько третини від загальної кількості відходів у регіоні. Відсутність інфраструктури та неправильні методи утилізації відходів призводять до потрапляння великої кількості відходів, що загрожує багатим та різноманітним морським мешканцям та морським екосистемам, які можуть захворіти або постраждати від пластикових або стічних вод [33].

У Лос-Кабосі, регіоні, де розташована туристична точка Кабос-Сан-Лукас, влада намагається впоратися з проблемою відходів, що утворюються внаслідок зростання кількості відвідувачів. У регіоні навіть було проведено змагання під назвою «La Nueva Pesca», у яких місцеві рибалки намагаються зібрати якомога більше сміття. У результаті заходу було зібрано понад 2,3 тон сміття з пляжів та мілководдя.

За даними організації охорони природи, 80% коралів уздовж карибського узбережжя Мексики загинули або зазнали пошкоджень з 1980-х років через забруднення, хвороби, надмірний вилов риби та сильні шторми. Риф є головною визначною пам'яткою, і 12 мільйонів відвідувачів витрачають тут близько 9 мільярдів доларів на рік, але наразі 50% рифів Мексики перебувають у поганому або критичному стані [49].

Нещодавно квітучий кораловий риф у Національному парку Кабо-Пульмо, розташованому в мексиканській провінції Баха-Каліфорнія-Сур, був врятований від планів забудови величезного туристичного та нерухомого комплексу під назвою Кабо-Кортес.

Окрім доходів від туризму, коралові рифи є важливою частиною морських екосистем та прибережних громад. Вони є домівкою для чверті

світових видів риб, а їхня здатність поглинати до 97% енергії, що генерується хвилями, які наближаються, запобігає катастрофічним повеням та ерозії пляжів на берегових лініях. Це створює величезну загрозу для прибуткових прибережних забудов Мексики.

Сім із восьми видів морських черепах світу гніздяться на пляжах Мексики, але їхні гніздові пляжі швидко зникають через зміну клімату та забудову. Ерозія може призвести до труднощів у самок морських черепах під час гніздування, через що яйця можуть залишатися оголеними або затопленими [50].

Світлове забруднення від готелів та інших забудов турбує самок, які гніздяться, і які виходять на берег, щоб відкласти яйця під покровом ночі. Штучне світло може небезпечно змінити місце їхнього гніздування, те, як вони знаходять дорогу назад до моря, і те, як їхні дитинчата знаходять дорогу до відкритого моря.

Додатковим фактором ризику виступає безпекова ситуація в окремих регіонах Мексики, яка суттєво впливає на її сприйняття як туристичної дестинації на міжнародному ринку. Навіть за умови, що провідні курортні зони, зокрема Канкун, Лос-Кабос чи Пуерто-Вальєрта, функціонують у відносно безпечному режимі та мають посилені заходи контролю, загальний інформаційний фон формується не лише реальними ризиками, але й їх медійним відображенням. Повідомлення про криміногенну ситуацію, що стосуються окремих штатів або прикордонних територій, часто узагальнюються у свідомості потенційних туристів і переносяться на країну в цілому, що знижує рівень довіри до напрямку незалежно від фактичного стану безпеки в туристичних кластерах [33].

Такий ефект сприйняття безпеки безпосередньо впливає на поведінку споживачів туристичних послуг, зумовлюючи зміну географії попиту, скорочення тривалості перебування або переорієнтацію на альтернативні країни. Особливо чутливими до цього фактору є туристи з ключових ринків, передусім США, для яких рекомендації урядових структур і медіа мають

значний вплив на прийняття рішень щодо подорожей. У результаті формується ситуація, коли навіть локальні безпекові виклики можуть мати непропорційно великий вплив на національний туристичний потік (див. табл. 3.1) [44].

Таблиця 3.1 – Вплив сприйняття безпеки на поведінку туристів у Мексиці

Фактор впливу	Прояв у поведінці туристів	Наслідки для туристичних потоків	Рівень впливу
Негативний медійний фон	Зростання обережності при виборі дестинації	Зниження загального попиту	Високий
Рекомендації урядів (зокрема США)	Відмова від поїздок або вибір «безпечніших» регіонів	Перерозподіл потоків між регіонами	Високий
Локальні безпекові інциденти	Уникнення окремих штатів або міст	Концентрація туристів у популярних курортах	Середній
Інформація у соціальних мережах	Швидке поширення негативного досвіду	Короткострокові коливання попиту	Середній
Імідж країни на міжнародному ринку	Формування стійких стереотипів	Довгострокове зниження конкурентоспроможності	Високий
Рівень довіри до інфраструктури безпеки	Вибір організованих турів замість самостійних подорожей	Зміна структури туристичних витрат	Середній

Таблиця 3.1 демонструє, що фактор безпеки впливає не лише на обсяги туристичних потоків, але й на їх структуру, географію та поведінкові моделі туристів. Найбільш чутливим елементом є інформаційне середовище, яке здатне підсилювати або, навпаки, пом'якшувати вплив реальних ризиків.

Крім того, безпековий чинник впливає не лише на попит, але й на інвестиційну активність у туристичній сфері, оскільки підвищені ризики

стримують розвиток нових проєктів у менш освоєних регіонах, поглиблюючи територіальну диспропорцію галузі. Це ускладнює процес диверсифікації туристичного продукту та обмежує можливості для сталого розвитку, оскільки інвестори та туроператори віддають перевагу вже сформованим і відносно безпечним DESTINACIYAM. У підсумку безпекова ситуація виступає не лише як короткостроковий фактор коливання туристичних потоків, але і як довгостроковий структурний виклик, що потребує комплексної державної політики, спрямованої на підвищення рівня безпеки, ефективну комунікацію з міжнародною аудиторією та формування позитивного іміджу країни на глобальному туристичному ринку [4].

Паралельно з цим спостерігається висока залежність туристичної галузі Мексика від одного основного ринку – США, що суттєво знижує її стійкість у разі економічних, політичних чи соціальних змін у цій країні. Така залежність сформувалася під впливом географічної близькості, інтенсивних транспортних зв'язків і тривалої інтеграції туристичних ринків, унаслідок чого американські туристи становлять домінуючу частку міжнародних прибуттів. Водночас подібна структура попиту створює ефект «одновекторної орієнтації», коли коливання економічної активності, зміни доходів населення або навіть внутрішні політичні процеси у США безпосередньо відображаються на динаміці туристичних потоків до Мексики [42].

Особливо вразливим є вплив макроекономічних чинників, зокрема циклічних спадів економіки, які призводять до скорочення витрат на подорожі, а також змін у валютному курсі, що можуть впливати на відносну доступність мексиканського туристичного продукту. Додатково значну роль відіграють регуляторні аспекти, включаючи рекомендації урядових структур щодо безпеки подорожей, посилення прикордонного контролю або зміни у візовій та міграційній політиці, які здатні швидко трансформувати обсяги туристичного попиту.

У результаті така залежність обмежує можливості стратегічної диверсифікації ринку та підвищує ризики нестабільності доходів у

туристичному секторі. Вона також стримує активніше освоєння альтернативних ринків, зокрема європейського чи азійського, що могло б забезпечити більш збалансовану структуру міжнародних потоків. Таким чином, зниження надмірної орієнтації на один ключовий ринок виступає важливим завданням туристичної політики, спрямованим на підвищення адаптивності та довгострокової конкурентоспроможності галузі.

Не менш важливою є проблема якості туристичної інфраструктури та рівня сервісу, які в окремих регіонах Мексика не відповідають міжнародним стандартам, що суттєво обмежує можливості переходу до більш високодохідних сегментів туризму. Рисунок 3.1 демонструє вплив якості інфраструктури на туристичні доходи у Мексиці (дол. США на поїздку) [51].

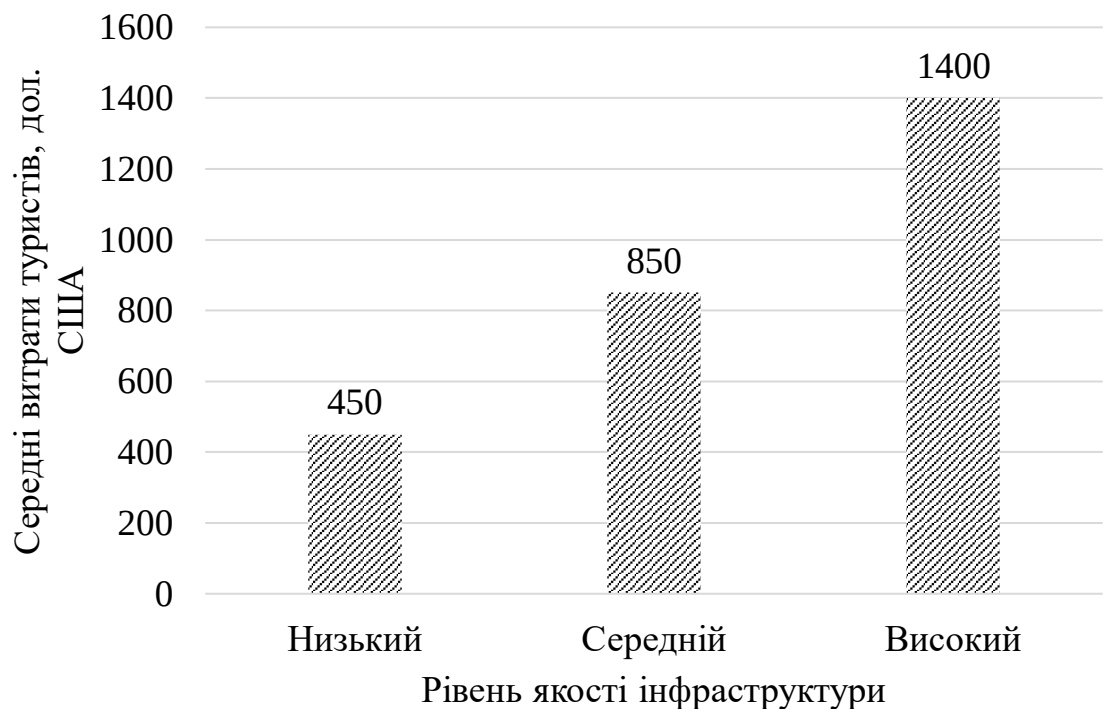

Рис. 3.1 – Вплив якості інфраструктури на туристичні доходи у Мексиці

Попри наявність сучасних курортних кластерів світового рівня, передусім у Канкун чи Лос-Кабос, значна частина внутрішніх територій характеризується недостатнім рівнем розвитку транспортної доступності,

готельної бази та супутньої інфраструктури. Це проявляється у нерівномірній якості доріг, обмеженій кількості авіасполучень, зношеності об'єктів розміщення та недостатній цифровізації туристичних послуг, що ускладнює інтеграцію таких регіонів у міжнародні туристичні потоки (див. рис. 3.2).

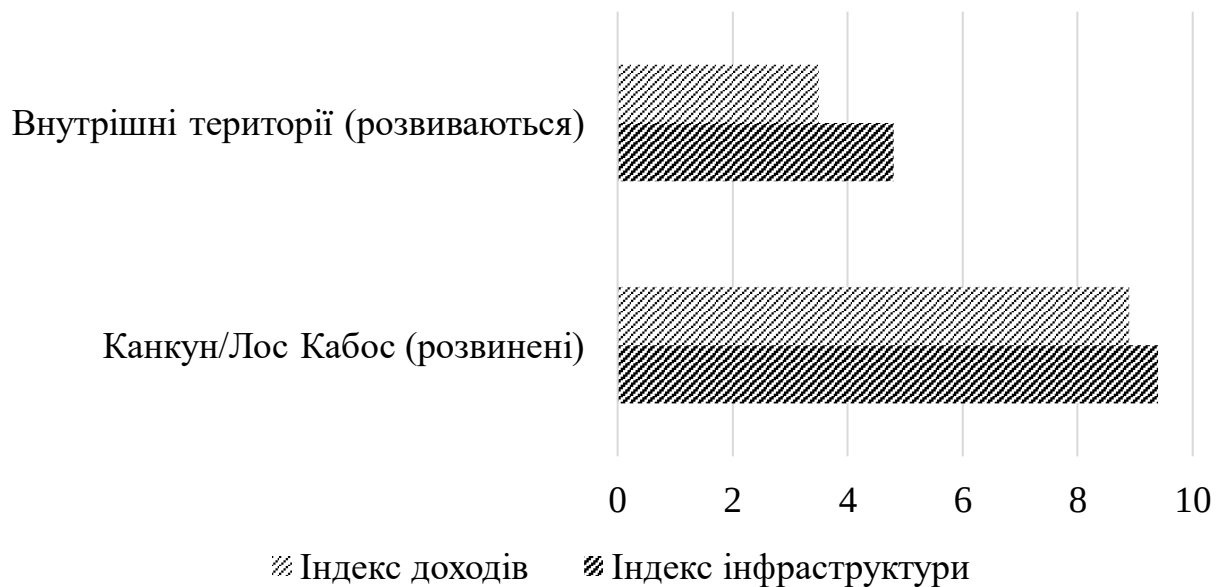

Рис. 3.2 – Порівняння регіонів Мексики за індексом доходів та інфраструктури [52]

Окремою складовою проблеми є рівень сервісу, який часто залежить від підготовки персоналу, стандартів обслуговування та управлінських практик. У регіонах із менш розвинутою туристичною індустрією спостерігається дефіцит кваліфікованих кадрів, що впливає на якість взаємодії з туристами та формує неоднорідний досвід перебування. Це, у свою чергу, обмежує можливості позиціонування країни у сегментах преміального, ділового та індивідуалізованого туризму, де ключову роль відіграють саме якість послуг і персоналізований підхід.

У результаті формується ситуація, коли навіть за наявності значного ресурсного потенціалу окремі регіони не можуть повною мірою реалізувати свої конкурентні переваги, оскільки інфраструктурні та сервісні обмеження

знижують їх привабливість для більш платоспроможних туристів. Це стримує зростання середніх витрат на одного відвідувача та обмежує мультиплікативний ефект туризму для місцевої економіки, посилюючи розрив між масовими та високодохідними сегментами ринку.

Інституційні виклики проявляються у недостатній координації між державними органами, нерівномірності інвестиційної політики та обмеженій ефективності механізмів управління туристичними потоками. У результаті виникає потреба у комплексній модернізації галузі, що включає розвиток транспортної доступності, впровадження принципів сталого туризму та підвищення якості управління туристичними ресурсами [53].

Державна політика та стратегія розвитку туризму Мексики формувалися як відповідь на поєднання економічних, соціальних і культурних викликів, а також як інструмент посилення міжнародної конкурентоспроможності країни. Туризм у Мексиці розглядається не лише як сектор послуг, а як один із ключових драйверів економічного зростання, що здатний забезпечувати валютні надходження, створювати робочі місця та стимулювати розвиток регіонів із різним рівнем соціально-економічної зрілості.

У центрі державної політики перебуває ідея диверсифікації туристичного продукту та зменшення залежності від вузького кола масових напрямів. Традиційно міжнародний імідж країни був пов'язаний із пляжним туризмом, зокрема узбережжями Карибського моря та Тихого океану, однак стратегічні документи поступово змістили акцент у бік культурного, екологічного та пригодницького туризму. Це дозволяє не лише розширити цільові аудиторії, а й рівномірніше розподілити туристичні потоки територією країни, зменшуючи навантаження на найбільш популярні DESTINACIJS [51].

Важливою складовою державного підходу є інтеграція туризму в ширшу економічну політику розвитку регіонів. У цьому контексті туризм виступає інструментом регіонального вирівнювання, особливо для південних і центральних штатів, де рівень індустріалізації нижчий. Держава стимулює розвиток інфраструктури, транспортної доступності та готельного

господарства, що дозволяє включати раніше периферійні території у глобальні туристичні маршрути.

Окрему роль відіграє збереження та комерціалізація культурної спадщини. Для Мексики характерна висока концентрація об'єктів історико-культурного значення, включаючи цивілізації майя та ацтеків, колоніальну архітектуру та традиційні культурні практики. Державна стратегія передбачає одночасне охоронне регулювання цих об'єктів і їх активне включення у туристичний обіг. Таким чином формується баланс між економічною вигодою та збереженням автентичності культурного середовища.

Не менш важливим напрямом є підвищення якості туристичних послуг та інституційна модернізація галузі. У межах державної політики впроваджуються стандарти сертифікації, програми підтримки малого та середнього бізнесу у сфері туризму, а також механізми державно-приватного партнерства. Це сприяє підвищенню рівня сервісу та формуванню більш стабільного інвестиційного середовища [54].

Сучасна стратегія розвитку туризму Мексики також враховує глобальні тренди сталого розвитку. Особлива увага приділяється екологічній складовій, зокрема збереженню природних ресурсів, біорізноманіття та розвитку екотуризму. Це дозволяє країні позиціонувати себе як конкурентоспроможний напрям не лише у масовому, але й у високодохідному сегменті міжнародного туризму.

У підсумку державна політика Мексики у сфері туризму є багатовимірною системою, що поєднує економічні інтереси, культурну дипломатію та принципи сталого розвитку. Її стратегічна логіка полягає у переході від моделі концентрації на окремих туристичних зонах до більш збалансованої, інклюзивної та диверсифікованої туристичної системи, здатної забезпечувати довгострокове зростання галузі.

Отже, сучасний розвиток туристичної галузі Мексики відбувається в умовах поєднання значного потенціалу та глибоких структурних викликів,

подолання яких потребує системного підходу, спрямованого на збалансування економічної ефективності, соціальної відповідальності та екологічної безпеки.

3.2. Перспективні напрями розвитку туристичної індустрії

Сучасна стратегія розвитку туристичної індустрії Мексики базується на відході від традиційної моделі масового відпочинку «все включено» в бік глибшої інтеграції культурної спадщини, екологічної свідомості та технологічних інновацій. Країна активно трансформує свій образ, фокусуючись на проєктах, що дозволяють розосередити туристичні потоки з популярних Канкуна та Рів'єри-Мая у менш відомі, але надзвичайно перспективні внутрішні регіони.

Одним із ключових драйверів цього процесу є масштабна інфраструктурна модернізація, центральне місце в якій посідає проєкт «Поїзд Мая». Ця залізнична мережа, що з'єднує головні археологічні зони та природні заповідники півострова Юкатан, покликана не лише спростити логістику, а й дати поштовх розвитку віддалених поселень. Завдяки цьому напрям культурно-пізнавального туризму набуває нової форми, де мандрівники можуть поєднувати відвідування стародавніх міст із зануренням у побут сучасних нащадків майя, сприяючи розвитку соціально відповідального підприємництва [55].

Масштабна інфраструктурна модернізація, втілена в амбітному проєкті «Поїзд Мая» (Tren Maya), виступає не просто як транспортна ініціатива, а як фундаментальна зміна філософії подорожей південно-східною частиною країни. Ця залізнична мережа протяжністю понад півтори тисячі кілометрів радикально переформатовує доступ до культурних скарбів півострова Юкатан, виводячи логістику за межі звичних автобусних маршрутів та дорогих внутрішніх перельотів. Проєкт створює єдину екосистему, яка інтегрує п'ять штатів і дозволяє мандрівникам безперешкодно переміщатися між головними археологічними центрами, такими як Чичен-Іца чи Паленке, та

менш відомими, але не менш значущими пам'ятками, що раніше залишалися поза увагою масового туриста через складну доступність [55].

Центральна ідея цієї модернізації полягає в децентралізації туристичних доходів та їхньому перерозподілі на користь віддалених поселень, де автентична культура майя збереглася у своєму первісному вигляді. Створення сучасних станцій-хабів у глибинці стимулює розвиток місцевого малого бізнесу: від невеликих сімейних готелів у стилі еко-лоджів до кооперативів, що пропонують унікальний досвід безпосередньої взаємодії з громадами. Це відкриває шлях для нової форми культурно-пізнавального туризму, де відвідувач перестає бути стороннім спостерігачем і стає активним учасником життя регіону. Такий підхід дозволяє туристам вивчати стародавні технології ткацтва, традиційне землеробство «мільпа» або брати участь у ритуалах, які передавалися з покоління в покоління, забезпечуючи при цьому громадам гідний заробіток без необхідності залишати свої землі [56].

Крім того, розвиток цієї інфраструктури супроводжується впровадженням концепції соціально відповідального підприємництва, де головним бенефіціаром стає місцеве населення. Замість великих міжнародних корпорацій, які часто домінують у пляжних зонах, внутрішні маршрути «Поїзда Мая» орієнтовані на підтримку локальних гідів, майстрів народних промислів та кухарів, що спеціалізуються на автентичній регіональній кухні.

Таким чином, залізниця стає артерією, яка не просто перевозить людей, а живить економіку депресивних регіонів, перетворюючи їх на центри свідомого туризму. Це сприяє збереженню ідентичності корінних народів, оскільки їхня культура та спосіб життя стають найціннішим активом, який держава та інвестори прагнуть захистити та популяризувати на світовому рівні.

Паралельно з цим Мексика робить ставку на екологічну стійкість. В умовах глобальних кліматичних змін країна активно впроваджує стандарти «зеленого» будівництва в готельній сфері та розширює мережу біосферних заповідників. Перспективним напрямом тут виступає регенеративний туризм,

мета якого – не просто мінімізувати шкоду довкіллю, а й активно відновлювати екосистеми, наприклад, через програми відновлення коралових рифів або збереження популяцій морських черепах за участю самих туристів.

Регенеративний туризм у Мексиці знаменує собою перехід від пасивного споглядання природи до активного партнерства з нею, де мандрівник бере на себе роль безпосереднього учасника відновлювальних процесів. На відміну від класичного екотуризму, який зосереджений лише на мінімізації негативного сліду, регенеративна модель прагне залишити місце перебування у кращому стані, ніж воно було до приїзду гостя. Це стає критично важливим для таких тендітних екосистем, як Мезоамериканський бар'єрний риф, де під впливом кліматичних змін та масового туризму відбувається знебарвлення коралів. Сучасні мексиканські готельні мережі та наукові центри все частіше залучають туристів до волонтерських програм, де під наглядом біологів люди допомагають висаджувати «коралові розплідники», що дозволяє прискорити регенерацію підводних садів і відновити біорізноманіття Карибського моря [57].

Особливе місце в цій стратегії посідають програми збереження морських черепах, які стали справжнім символом екологічного відродження узбережжя Тихого океану та Рив'єри-Мая. Туристи мають можливість долучитися до нічних патрулювань пляжів для захисту кладок яєць від хижаків або брати участь у контрольованому випуску новонароджених черепашок у відкритий океан. Такий досвід формує глибокий емоційний зв'язок із регіоном і трансформує свідомість мандрівника, перетворюючи звичайну відпустку на значущу місію. Це також створює економічний стимул для місцевих громад відмовитися від браконьєрства на користь охорони природи, оскільки жива екосистема стає набагато ціннішим ресурсом, що приваблює свідомих споживачів [33].

Крім того, регенеративний напрям охоплює відновлення унікальних водно-болотних угідь та мангрових лісів, які є природним бар'єром проти штормів та домівкою для сотень видів птахів. У межах таких ініціатив туристи

беруть участь у розчищенні каналів або посадці нових мангрових дерев, що безпосередньо впливає на оздоровлення локального клімату. Такий підхід радикально змінює ринок послуг: замість ізольованих курортів виникають цілі кластери, де розкіш проживання поєднується з етичною відповідальністю. В результаті Мексика виходить на позиції глобального лідера в сегменті «свідомих подорожей», доводячи, що туристична індустрія може бути не руйнівною силою, а потужним інструментом для зцілення планети та зміцнення природного капіталу країни [57].

Мексика стрімко трансформує свій статус світового центру медичного туризму, переходячи від надання окремих клінічних послуг до створення всеосяжної екосистеми комплексного велнесу. Якщо раніше іноземних пацієнтів приваблювали переважно доступна стоматологія чи високотехнологічна пластична хірургія, то сьогодні акцент зміщується на превентивну медицину та довголіття. Сучасні мексиканські велнес-центри інтегрують передові діагностичні методики та біохакінг у природне середовище, пропонуючи програми ревіталізації, які базуються на глибокому розумінні фізіології людини та психоемоційного балансу. Це створює попит на тривале перебування, де лікування стає лише частиною ширшого процесу відновлення життєвих сил [58].

Унікальність мексиканської пропозиції на світовому ринку полягає в органічному синтезі академічної науки та стародавніх знань корінних народів, які протягом тисячоліть використовували ресурси своєї землі для зцілення. Ключовим елементом цього досвіду стають сеанси в темаскалях – традиційних індіанських парових лазнях, які сприймаються не просто як гігієнічна процедура, а як глибокий терапевтичний і духовний ритуал. Під керівництвом досвідчених «темаскалеро» пацієнти проходять через процес очищення організму від токсинів, що супроводжується ароматерапією з використанням місцевих смол, таких як копал, та звукотерапією. Таке поєднання фізичного детоксу та ментального розвантаження забезпечує результати, яких важко досягти суто медикаментозними методами [59].

Важливою складовою цього перспективного напрямку є фітотерапія, заснована на багатому біорізноманітті країни. Мексиканські велнес-курорти активно впроваджують у свої протоколи використання ендемічних рослин – від кактуса нопаль, відомого своїми антиоксидантними властивостями, до екстрактів агави та какао, що використовуються в нутриціології та косметології. Це не лише підсилює ефект від медичних маніпуляцій, а й створює автентичний продукт, який неможливо відтворити в клініках Європи чи Азії. Таким чином, Мексика формує ексклюзивну нішу «етно-медицини майбутнього», де інноваційне обладнання та кваліфіковані лікарі працюють пліч-о-пліч із традиційними цілителями, створюючи цілісний підхід до здоров'я людини в гармонії з культурним кодом регіону [58].

Гастрономічний туризм також виходить на новий рівень, перетворюючись із додатка до пляжного відпочинку на самостійну причину візиту. Мексиканська кухня, визнана нематеріальною спадщиною ЮНЕСКО, стимулює розвиток агротуризму, де відвідувачі можуть пройти шлях «від ферми до столу», вивчаючи процеси виробництва текіли, мескалю або органічної кави. Це дозволяє зберігати автентичні традиції та підтримувати місцевих виробників, створюючи при цьому ексклюзивний інтелектуальний продукт для вибагливих мандрівників [23].

Гастрономічний туризм у Мексиці зазнає фундаментальної трансформації, перетворюючись із приємного супроводу до морських курортів на потужний самостійний магніт для мандрівників з усього світу. Статус об'єкта нематеріальної спадщини ЮНЕСКО надав мексиканській кухні міжнародного визнання, проте сучасний етап розвитку йде далі простої дегустації страв. Сьогодні головним трендом стає концепція інтелектуальної гастрономії, де їжа розглядається як інструмент пізнання історії, географії та соціокультурного устрою країни. Це створює умови для розквіту агротуризму, який пропонує гостям не просто споживання продукту, а глибоку зануреність у його життєвий цикл.

У центрі цього напрямку стоїть філософія «від ферми до столу» (farm-to-

table), яка в мексиканському контексті набуває особливої автентичності. Мандрівники прагнуть відвідати плантації блакитної агави в штаті Халіско або віддалені дистилерії в Оахаці, щоб на власні очі побачити архаїчні процеси виробництва текіли та мескалю – від збирання «сердець» агави (пінья) до їхнього запікання в земляних печах. Аналогічний інтерес викликає і кавовий пояс Мексики в штатах Чіапас та Веракрус, де туристи можуть не лише спостерігати за збиранням зерен на високогірних органічних плантаціях, а й брати участь у складних процесах обробки, навчаючись розрізняти тонкі смакові профілі, що залежать від терруару та способів ферментації [22].

Така модель розвитку дозволяє ефективно вирішувати проблему збереження традиційних методів господарювання, які опинилися під загрозою через глобалізацію. Замість того, щоб переходити на промислові методи виробництва, локальні громади отримують стимул дотримуватися спадкових технологій, оскільки саме їхня унікальність і недосконалість ручної праці стають головною цінністю для вибагливого туриста. Таким чином, підтримка місцевих фермерів і ремісників перетворюється на стійку бізнес-модель, де мандрівник платить за ексклюзивний доступ до знань і за можливість відчувати справжній, «непричесаний» смак регіону.

Зрештою, гастрономічний туризм нового покоління в Мексиці формує особливий інтелектуальний продукт. Він приваблює категорію «допитливих гурманів», для яких важливо розуміти генетичне різноманіття мексиканської кукурудзи, складну хімію соусів моле або етичні аспекти вирощування какао. Це не лише збагачує туристичний досвід, а й робить мандрівників амбасадорами мексиканської культури, які цінують якість, локальність та соціальну справедливість у виробництві продуктів харчування. В результаті гастрономія стає мостом, що з'єднує аграрний сектор із сектором послуг, створюючи міцну основу для стабільного економічного зростання внутрішніх регіонів країни [23].

Нарешті, цифрова трансформація та розвиток концепції «цифрових кочівників» змушують країну адаптувати міську інфраструктуру. Міста на

кшталт Мехіко, Гвадалахари та Оахаки перетворюються на глобальні хаби, де поєднуються робочі простори, креативні кластери та багате культурне середовище. Це формує новий тип довгострокового туризму, який приносить стабільний дохід і сприяє міжнародному обміну знаннями.

Цифрова трансформація Мексики та стрімке поширення культури «цифрових кочівників» (digital nomads) стали каталізатором для глибокої перебудови міського середовища. Країна припинила сприйматися лише як місце для короткочасних відпусток, перетворившись на стратегічний майданчик для спеціалістів, які шукають баланс між продуктивною роботою та високою якістю життя. Міста-флагмани, як-от Мехіко, Гвадалахара та Оахака, проактивно адаптують свою інфраструктуру: від розширення мереж високошвидкісного інтернету 5G у громадських зонах до створення спеціалізованих візових програм, що дозволяють іноземцям легально працювати дистанційно протягом тривалого часу [60].

Ця адаптація виходить далеко за межі технічного забезпечення. У мексиканських мегаполісах спостерігається бум коворкінгів нового типу та креативних кластерів, які інтегровані в історичну забудову. Наприклад, у районах Рома та Кондеса в столиці занедбані колоніальні будівлі перетворюються на мультифункціональні хаби, де поєднуються житлові студії, спільні робочі зони та арт-галереї. Таке середовище стимулює не лише індивідуальну працю, а й органічний нетворкінг. Іноземні професіонали з технологічних та творчих галузей щодня взаємодіють із місцевими дизайнерами, розробниками та художниками, що запускає потужний процес міжнародного обміну знаннями та сприяє виникненню спільних стартапів.

Такий формат довгострокового перебування створює принципово іншу економічну модель туризму. Замість короткочасних сплесків активності, притаманних сезонному відпочинку, «цифрові кочівники» забезпечують стабільний та прогнозований дохід для локальної економіки протягом усього року. Вони орендують житло в середньостроковій перспективі, користуються послугами місцевих бань, спортзалів, кафе та освітніх центрів, інтегруючись у

повсякденне життя кварталів. Це стимулює розвиток міської інфраструктури, яка стає зручнішою не лише для приїжджих, а й для самих мексиканців, покращуючи загальний рівень благоустрою та безпеки [61].

Висновки до розділу 3.

Підсумовуючи, можна стверджувати, що мексиканська модель майбутнього – це розумна синергія інновацій та спадщини. Країна демонструє, як можна бути технологічно просунутим глобальним хабом, не втрачаючи при цьому своєї ідентичності. Гармонійне поєднання високотехнологічних робочих просторів із повагою до природи та глибокою шаною до традицій робить Мексику не просто привабливим напрямом на карті, а життєздатним зразком того, як туризм може еволюціонувати в інструмент сталого розвитку та інтелектуального збагачення нації.

ВИСНОВКИ

Узагальнюючи результати проведеного дослідження щодо сучасного стану та перспектив розвитку туристичної індустрії Мексики, можна сформулювати такі основні висновки.

У теоретичному аспекті підтверджено, що сучасний міжнародний туризм є однією з найбільш динамічних галузей світового господарства, яка виконує роль потужного мультиплікатора для національних економік. Обґрунтовано, що для країн, які розвиваються, туристичний сектор виступає не лише джерелом валютних надходжень, а й стратегічним інструментом диверсифікації економіки та створення нових робочих місць, що вимагає системного методологічного підходу до аналізу туристичних потоків та інфраструктурного потенціалу.

Методологія аналізу сучасного стану розвитку туристичної галузі вимагає комплексного та багаторівневого підходу, який відображає складність цього сектору як економічного, так і соціально-культурного явища. Фундаментальний елемент такої методології полягає у використанні кількісних показників, що відображають масштаби та динаміку туристичної діяльності. До них належать кількість туристів, доходи від туризму, рівень заповнюваності та внесок у валовий внутрішній продукт та зайнятість. Однак, спираючись виключно на статистичні дані, можна отримати лише часткове розуміння галузі. Тому важливо доповнити кількісний аналіз якісною оцінкою, яка дозволяє глибше інтерпретувати структурні зміни, конкурентоспроможність та загальну привабливість туристичних напрямків.

Аналіз природно-географічних та історико-культурних передумов засвідчив, що Мексика володіє унікальним рекреаційним капіталом, який поєднує різноманітні природні зони та колосальну спадщину доколумбових цивілізацій і колоніальної епохи. Саме це поєднання дозволяє країні утримувати позиції одного з глобальних лідерів за кількістю об'єктів світової спадщини ЮНЕСКО, що є фундаментальною базою для формування

конкурентоспроможного туристичного продукту на світовому ринку.

Дослідження динаміки міжнародних туристичних потоків показало стабільну тенденцію до зростання, попри глобальні виклики та безпекові ризики. Мексика демонструє високу адаптивність, поступово відходячи від моделі масового пляжного відпочинку до більш складних та інтелектуально містких форм туризму. Економічні показники галузі підтверджують її критичне значення для ВВП країни, хоча й висвітлюють проблему територіальної нерівномірності розвитку туристичних центрів.

Виявлено, що ключовими викликами для галузі залишаються питання безпеки в окремих регіонах, екологічне навантаження на популярні курорти та залежність від ринку США.

Державна політика Мексики в галузі туризму на сучасному етапі демонструє перехід від ролі пасивного регулятора до стратегічного девелопера, що фокусується на масштабному інфраструктурному переформатуванні країни. Ключовий вектор спрямований на подолання територіальної диспропорції: уряд активно інвестує у внутрішні регіони, намагаючись інтегрувати депресивні сільські громади у глобальні туристичні ланцюги. Проекти рівня «Поїзд Мая» свідчать про те, що держава розглядає туризм не лише як джерело валютних надходжень, а як інструмент соціальної інженерії, покликаний створити робочі місця там, де раніше єдиним виходом була еміграція або нелегальна діяльність.

Водночас державна стратегія Мексики (зокрема в межах програм Секретаріату з туризму SECTUR) стає дедалі більш екологічно орієнтованою та цифровою. Політика країни адаптується до нових реалій через впровадження стандартів «зеленої» сертифікації для готелів та підтримку цифрової трансформації міст для залучення висококваліфікованих дистанційних працівників. Особливий акцент ставиться на збереженні культурної ідентичності як головної конкурентної переваги: держава стимулює розвиток малих міст, підтримуючи автентичні промисли та традиції. Таким чином, мексиканська модель управління галуззю базується на балансі

між агресивним маркетингом на світовому ринку та жорстким контролем за збереженням природного і культурного спадку.

Найбільш перспективними напрямками розвитку індустрії визначено регенеративний та екологічний туризм, медично-оздоровчий сектор з акцентом на традиційні велнес-практики, а також гастрономічний туризм «від ферми до столу». Важливим трендом є цифрова трансформація та адаптація міського середовища під потреби «цифрових кочівників», що дозволяє Мексиці залучати платоспроможну аудиторію для тривалого перебування та стимулювати міжнародний обмін знаннями.

Загалом, майбутнє туристичної індустрії Мексики пов'язане з переходом до моделі свідомого споживання, де інноваційні технології та сучасна інфраструктура гармонійно поєднуються зі збереженням автентичної культури та відновленням природних екосистем, забезпечуючи країні стійкі позиції в еліті світового туристичного ринку.

ПЕРЕЛІК ПОСИЛАНЬ

1. Кифяк В. Ф. Організація туристичної діяльності в Україні : навч. посіб. Чернівці : Книги-XXI, 2003. 300 с.
2. Ткаченко Т. І. Сталий розвиток туризму: теорія, методологія, реалії бізнесу: монографія. Київ : Київський національний торговельно-економічний університет, 2009. 463 с.
3. Coen E. Consumer Behaviour in Tourism: Concepts, Influences and Opportunities. *Current Issues in Tourism*. 2014. V. 4. P. 34–56.
4. Мальська М. П., Антонюк Н. В., Галич Н. М. Міжнародний туризм і сфера послуг : підручник. Київ : Знання, 2008. 356 с.
5. Іванова І. О. Маркетингові можливості сучасного готельного бізнесу в Україні. Львів, 1997. 233 с.
6. Джинджоян В. В., Корнєєв М. В., Ходак О. В., Небаба Н. О. Економіка та менеджмент міжнародного туризму: навч. посіб. Київ: Видавництво «Каравела», 2025. 376 с.
7. Krippendorf Jost. The Holiday Makers. Understanding the impact of leisure and travel. URL : https://www.Stores-Jost-Krippendorf-author/B001K1TWAU?ref=ap_rdr&shoppingPortalEnabled=true (дата звернення: 01.03.2026).
8. Шпак Н., Музиченко-Козловська О., Гвозд М., Терміна В. Моделювання впливу зовнішніх факторів на рівень використання регіонального туристичного потенціалу : практичний аспект. *Адміністративні науки*. 2021. № 11. С. 85–97.
9. Торяник В. М., Сардак С. Е., Джинджоян В. В. Туризмологія : підручник. Дніпропетровськ : «Інновація», 2022. 306 с.
10. Сонг Х.; Лі Г., Као З. Туризм та економічна глобалізація: нова програма досліджень. *Журнал досліджень подорожей*. 2017. 57 (8). С. 999–1011.
11. Пен, Б.; Сонг, Х.; Крауч, Г., та Вітт, С. Мета-аналіз еластичності

попиту на міжнародний туризм. *Журнал досліджень подорожей*. 2015. 54 (5). С. 611–633.

12. Medina R. C. Determinants of the Propensity for Innovation among Entrepreneurs in the Tourism Industry. *Tourism Recreation Research*. 2023. V. 8 (2). P. 122–142.

13. Стимулюючі рамки для інвестицій у туризм: драйвери і проблеми, формуючі інвестиції у туризм. URL: <https://www.unwto.org/investment/unwto-investment-guidelines-SA1> (дата звернення: 03.03.2026).

14. Торяник В. М., Хрідочкін А. В., Джинджоян В. В. Екскурсологія: підручник. Київ : Видавництво «Каравела», 2023. 370 с.

15. Незвещук-Когут Т. С. Проблеми та напрями підвищення ефективності управління якістю обслуговування на туристичних підприємствах. *Ефективна економіка*. 2015. № 4. URL : <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=3995> (дата звернення: 05.03.2026).

16. Timothy D. Cultural Heritage and Tourism: An Introduction. Bristol, 2011. 358 p.

17. Лук'яненко Д., Поручник А., Столярчук Ю., Лютак О. Глобалізація індустрії туризму : масштаби, рівні та інституційні формати. *Проблеми та перспективи управління*. 2019. 17 (2). С. 563–574.

18. Єсилов А. Б. Історичні форми поступової транснаціоналізації туризму і вічний двигун, що стоїть за нею. URL: <https://www.scielo.cl/scielo.php?pid=S0719-49942023000200025> (дата звернення: 09.03.2026).

19. Джинджоян В. В., Перва С. Р. Інструменти маркетингу у просуванні туристичного продукту. *Інвестиції: практика та досвід*. 2023. № 3. С. 27–32.

20. Антонюк К. В. Функціональна диверсифікація міжнародного туристичного ринку. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. 2014. Вип. 4. С. 5–9.

21. Лизогуб В. А. Країнознавство : підручник. Харків : Право, 2024. 384 с.

22. Любіцева О. О. Туристичне країнознавство: країни лідери туризму : навч. посіб. Київ: Альтерпрес, 2021. 436 с.
23. Стафійчук В. І. Туристичне країнознавство: туристичні ресурси світу : навч. посіб. Київ : Альтерпрес, 2023. 427 с.
24. Коли краще їхати до Мексики. URL : <https://tripmydream.ua/mexica/whentogo> (дата звернення: 12.03.2026).
25. Коли краще їхати в Мексику? URL : <https://www.kamon-tur.com/meksyka/> (дата звернення: 12.03.2026).
26. Скільки і які природоохоронні території в Мексиці? URL : <https://hasta.ranok.cx.ua/ukraincyam/skilki-i-yaki-prirodookhoronni-teritorii-v-meksici.html> (дата звернення: 15.03.2026).
27. 10 прихованих природних чудес Мексики. URL : <https://ysa.kiev.ua/10-pryhovanyh-pryrodnyh-chudes-meksyky-koly-vy-hochete-unyknyty-natovpu/> (дата звернення: 16.03.2026).
28. Daily life and social customs in Mexico in cultural life. URL: <https://www.britannica.com/place/Mexico/Daily-life-and-social-customs> (дата звернення: 16.03.2026).
29. Top 10 Fascinating Elements of Mexican Culture You Should Know. URL: <https://thespanishgroup.org/blog/top-10-fascinating-elements-of-mexican-culture-you-should-know/> (дата звернення: 16.03.2026).
30. Терера С. Мексика. Повна історія країни. Київ : Видавництво АСТ. 2022. 320 с.
31. Хронологія історії Мексики. URL : <https://www.mindonmap.com/uk/blog/knowledge/mexico-history-timeline/> (дата звернення: 20.03.2026).
32. Особливості Мексики: занурення в культуру, історію та сучасні тренди 2025. URL : <https://www.karpaty.net.ua/osoblyvosti-meksyky-zanurennya-v-kulturu-istoriyu-ta-suchasni-trendy-2025/> (дата звернення: 23.03.2026).
33. Неконтрольований туризм та його вплив на екологію Мексики. URL : <https://www.ecologyproject.org/tourism-and-mexico-ecology> (дата звернення:

23.03.2026).

34. Світова спадщина ЮНЕСКО. URL : <https://uk.wikipedia.org/wiki> (дата звернення: 31.03.2026).

35. Tourism In Mexico Statistics 2025: All You Need To Know. URL: <https://gowithguide.com/blog/tourism-in-mexico-statistics-2025-all-you-need-to-know-5248> (дата звернення: 01.04.2026).

36. Мексика. Щомісячні звіти. URL: <https://tourismanalytics.com/mexico-statistics.html> (дата звернення: 04.04.2026).

37. Мексика – провідний туристичний напрямок Латинської Америки за версією World Travel Awards 2025. URL: <https://mexicanpressagency.org/newsroom-posts/world-travel-awards-2025/> (дата звернення: 04.04.2026).

38. Mexico tourism data and statistics. URL : <https://embamex.sre.gob.mx/filipinas/index.php/visita-mexico/mexico-tourism-data-and-statistics> (дата звернення: 07.04.2026).

39. Mexico Tourism Statistics. URL : <https://www.macrotrends.net/global-metrics/countries/mex/mexico/tourism-statistics> (дата звернення: 07.04.2026).

40. У 2025 році Мексику відвідало рекордну кількість іноземних туристів. URL : <https://gotomexico.today/news/tourism/14346.html> (дата звернення: 10.04.2026).

41. Travel and tourism in Mexico – statistics & facts. URL : <https://www.statista.com/topics/6323/travel-and-tourism-in-mexico> (дата звернення: 10.04.2026).

42. Cancún International Airport. URL : <https://www.cancunairport.com/> (дата звернення: 10.04.2026).

43. Mexico City International Airport. URL : <https://www.aicm.com.mx/en> (дата звернення: 12.04.2026).

44. Travel safe: Safety tips for Mexico's top destinations. URL: https://www.allianztravelinsurance.ca/en_CA/travel-tips/destination-travel-guides/tips-to-stay-safe-while-travelling-in-mexico.html (дата звернення:

13.04.2026).

45. Top 10: The Best Cities to Visit in Mexico (Updated 2026). URL : <https://www.civitatis.com/blog/en/best-cities-mexico/> (дата звернення: 13.04.2026).

46. Туризм як чинник розвитку країн Карибського басейну. URL : <https://znaniya.com/task/48654982> (дата звернення: 16.04.2026).

47. Мексика: глобальні можливості, місцева нерівність. URL : <https://www.exportplanning.com/en/magazine/article/2025/05/21/mexico-global-opportunities-local-inequalities/> (дата звернення: 16.04.2026).

48. Trade Openness, Infrastructure, and the Wellbeing of Mexico`s South. URL : <https://www.researchgate.net/publication/259731380> (дата звернення: 21.04.2026).

49. Загибель коралів загрожує катастрофою у Карибському морі. URL : Chatgpt.com/c/69e3b7a3-3a5c-8333-9628-5234c76bca48 (дата звернення: 21.04.2026).

50. Морські черепахи півострова Юкатан. URL : <https://oceanfdn.org/uk> (дата звернення: 21.04.2026).

51. Туристична політика в Мексиці. URL : <https://ekhnuir.karazin.ua/server/api/core/bitstreams/bdf57c03-da26-4083-9882-742dd8c68600/content> (дата звернення: 27.04.2026).

52. Регіони Мексики та їхня інфраструктура. URL : <https://www.google.com/search?q=%D0%Q> (дата звернення: 27.04.2026).

53. Mexico`s tourism policy. URL : <http://www.geograf.com.ua/mexico/617-mexico-zed> (дата звернення: 28.04.2026).

54. Coen E. Intention of modern tourism. *Tourism research*. 2024. Vol. 3. P. 44–56.

55. У Мексиці запустили залізничний проект «Поїзд Майя». URL : <https://unn.ua/news/u-meksytsi-zapustyly-zaliznychnyi-proekt-poizd-maiia> (дата звернення: 29.04.2026).

56. Alstom поставив перший поїзд далекого прямування для магістралі

Tren Maya. URL : https://cfts.org.ua/news/2024/09/24/_80556 (дата звернення: 30.04.2026).

57. Регенеративний туризм: нова парадигма. URL : <https://forestfriends.eco/uk/%D0%B2> (дата звернення: 30.04.2026).

58. Tsypko V. Tourism: experience and innovations. Katowice : The University of Technology in Katowice Press, 2025. 373 p.

59. Temaskal. URL : <https://tourismanalytics.com/mexico.html> (дата звернення: 30.04.2026).

60. Гурова Д.Д., Попова В.В. Сміливе туристичне майбутнє Мексики. *Теорія, практика та інновації розвитку туристичної і готельно-ресторанної індустрії*: матеріали міжнар. наук.-практ. конф., 27 травня 2026 р. Умань, 2026. С. 44–46.

61. Попова В.В., Гурова Д.Д. Інвестування туризму в Мексиці. *Тиждень науки – 2026*: матеріали щорічної наук.-практ. конф. викладачів, науковців, молодих учених, аспірантів, студентів НУ «Запорізька політехніка», 13 – 17 квітня 2026 р. Запоріжжя : НУ «Запорізька політехніка», 2026. С. 56–58.